

K. I. GAŁCZYŃSKI

ROZMOWA MIAST (FRAGMENT)

Co tam u was!
Budujemy szkoły.
A u was!
Robota w rękach się pali,
**ŻEBY DZIEN ZA DNIEM WSTAWAŁ
WESOŁY
ŻEBY JAK SŁOŃCE ŚWIECIŁ
SOCJALIZM.**

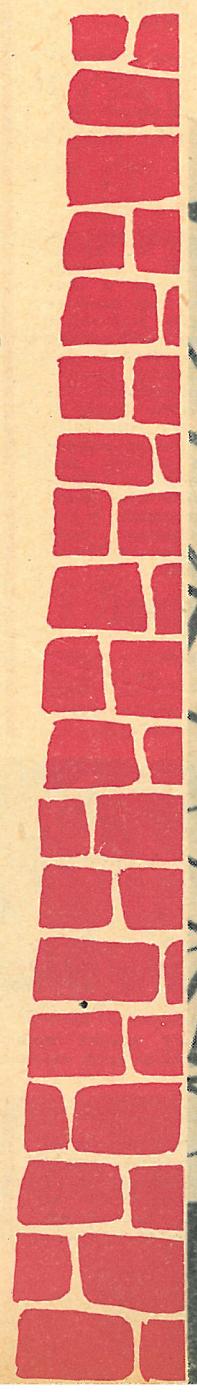
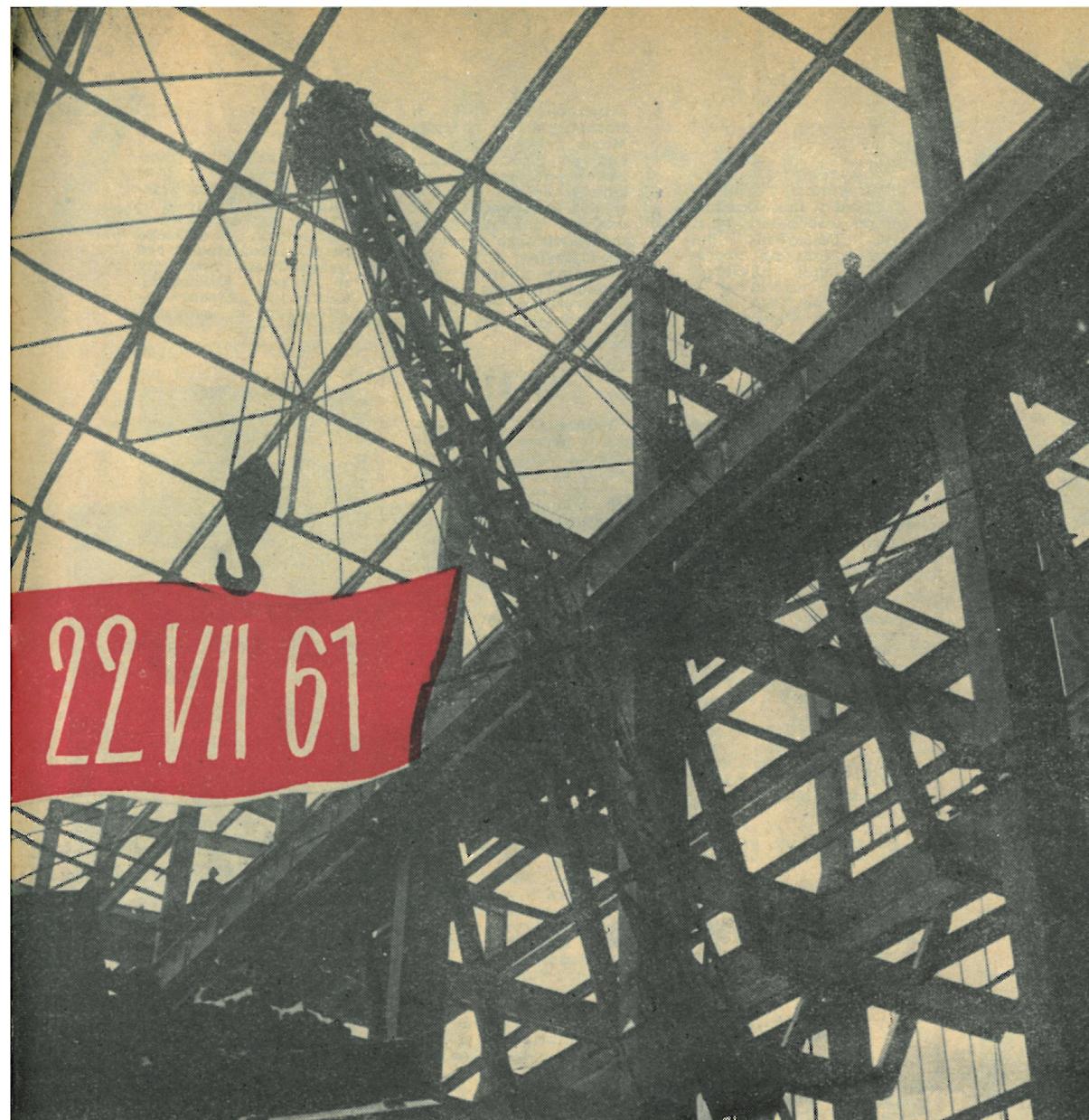
A rzeki!
Wciąż nowymi mostami wiążemy.
A drzewa!
Wciąż nowe zasadzamy,
**ŻEBY PIĘKNIE I SPRAWIEDLIWIE
BYŁO NA ZIEMI.**
**ŻEBY WSZĘDZIE STÓŁ Z CHLEBEM
I Z KWiatAMI.**
Żeby kobiety miały więcej jedwabiu
w kwiaty,
a zakochani księżycowe noce.
Żeby pociągi od stacji do stacji
woziły maszyny rolnicze, zboże i owoce
Żeby coraz więcej szczęścia w każdym
roku
w każde miasto i w każde sioło.
Żeby za oknami wszystkich matek pokój
szumiał pogodnie jak dąb.
I żeby rósł sędziwy i wytrwały,
korzeń w ziemi, a konary w gwiazdach,
I ptaki, żeby na nim śpiewały.
Tak rozmawiały miasta.

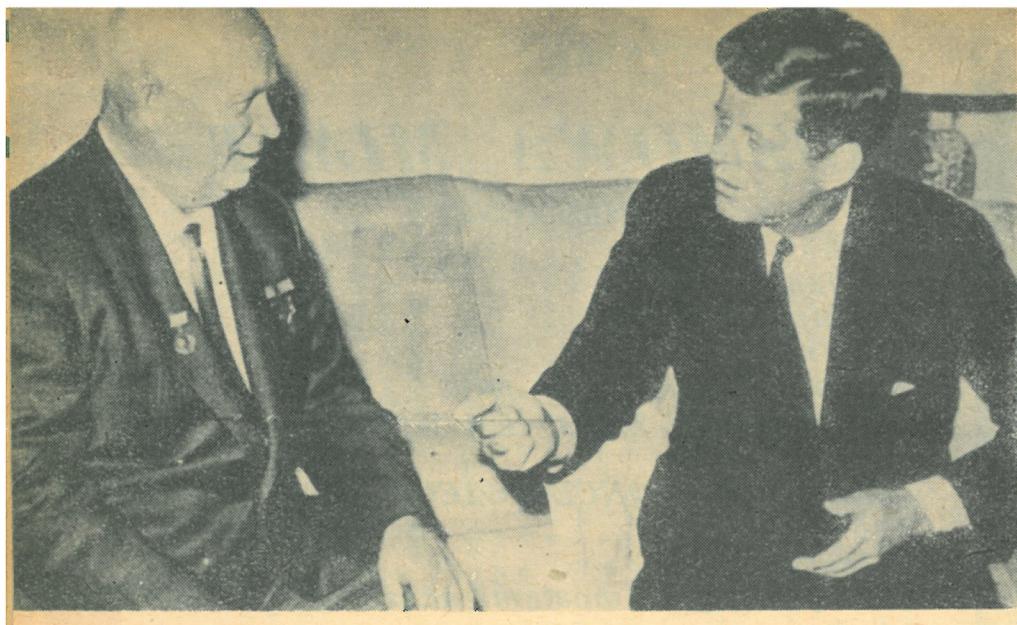
ŽIVOT

KULTURNÉ-SOCIÁLNI ČASOPIS

NR 7

Cena 1 zł

REWIZYTA ARMII CSRS

Delegacja Czechosłowackiej Armii Ludowej z gen. Armią Bohumirem Lomskim na czele rewizytoowała Wojsko Polskie. Na zdjęciu Minister Bratnickich Republik, Gen. Armii B. Lomski (z lewej) i Gen. Broni Marian Spychalski.

W WARSZAWIE

odbyła się Narada Przewodniczących Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych. Referaty wygłosili: Przewodniczący Komisji Planowania — Stefan Jędrichowski, Minister Finansów — Jerzy Albrecht oraz Minister Rolnictwa — Mieczysław Jagiełski. Podsumowaniem dyskusji dokonał Władysław Gomułka. Na zakończenie Narady Premier Józef Cyrankiewicz stwierdził, iż wnioski i postulaty zgłoszone w dyskusji oraz złożone na piśmie będą pomocne w dalszych pracach nad usprawnieniem działalności Rad Narodowych. Materiały z narady będą również przedmiotem dyskusji na sesjach Prezydium i podstawą działania Rad w zagadnieniach gospodarki inwestycyjnej, finansowej oraz rolniczej.

»49 LAT KPCZ«

W Muzeum Lenina w Warszawie została otwarta wystawa pod nazwą: „49 lat Komunistycznej Partii Czeskosłowackiej”, obrazująca rozwój KPCZ od momentu powstania do chwili obecnej.

INDONÉSKÁ NAFTA V CIZICH RUKOU

Djakarta (CTK) — Prvni ministr Indonéské republiky Djundana prohlásil, na masovém shromáždění v Pekanbaru, že indonéská vláda je rozhodnutá zlikvidovat všechny naftové koncese, které byly v minulosti poskytnuty zahraničním společnostem.

RYBY: Od 1946 do 1960 r. jsme snášeli 1,6 miliónů tun ryb (z toho 0,3 mil. tun importovaných). V bialostockých jezerech bylo nasazeno 480 kg úhořů, přivezených z Francie. Rybáři z Rakuška, Belgie a Francie přijedou do Polska na štíky.

GLIWICE — OPOLE — KRAKÓW

to dalszy odcinek nowozakonfektowanej linii kolejowej.

JUBILEUM PRODANEJ NEVĚSTY

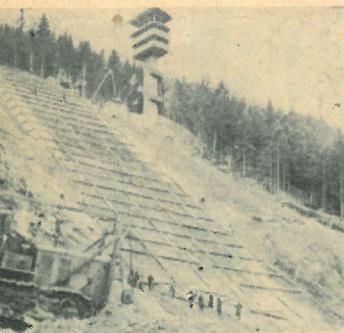
Před 95 léty — 30. května 1866 — poprvé zazněly v Praze tóny opery Prodaná nevěsta. Ridl ji sám Bedřich Smetana. Na oslavu tohoto výročí připravilo pražské Národní divadlo 2.372 repríz.

90 TON CELULOZY W 1964 R.

Sędzie produkuje Kombinat Celulozowo Papierowy w Ostrołęce. Nowa wytwórnia, której budowa

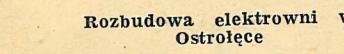
W basenach portowych Gdyni

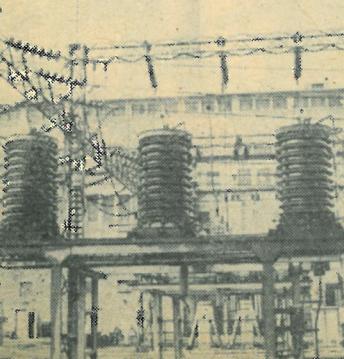
Przed mistrzostwami FIS przeprowadza się generalna przebudowa skoczni na Krokwi w Zakopanem

Odbudowa zabytków w Tarnowie

Rozbudowa elektrowni w Ostrołęce

REWIYZA ARMII CSRS

Delegacja Czechosłowackiej Armii Ludowej z gen. Armią Bohumirem Lomskim na czele rewizytoowała Wojsko Polskie. Na zdjęciu Minister Bratnickich Republik, Gen. Armii B. Lomski (z lewej) i Gen. Broni Marian Spychalski.

W WARSZAWIE

odbyła się Narada Przewodniczących Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych. Referaty wygłosili: Przewodniczący Komisji Planowania — Stefan Jędrichowski, Minister Finansów — Jerzy Albrecht oraz Minister Rolnictwa — Mieczysław Jagiełski. Podsumowaniem dyskusji dokonał Władysław Gomułka. Na zakończenie Narady Premier Józef Cyrankiewicz stwierdził, iż wnioski i postulaty zgłoszone w dyskusji oraz złożone na piśmie będą pomocne w dalszych pracach nad usprawnieniem działalności Rad Narodowych. Materiały z narady będą również przedmiotem dyskusji na sesjach Prezydium i podstawą działania Rad w zagadnieniach gospodarki inwestycyjnej, finansowej oraz rolniczej.

»49 LAT KPCZ«

W Muzeum Lenina w Warszawie została otwarta wystawa pod nazwą: „49 lat Komunistycznej Partii Czeskosłowackiej”, obrazująca rozwój KPCZ od momentu powstania do chwili obecnej.

INDONÉSKÁ NAFTA V CIZICH RUKOU

Djakarta (CTK) — Prvni ministr Indonéské republiky Djundana prohlásil, na masovém shromáždění v Pekanbaru, že indonéská vláda je rozhodnutá zlikvidovat všechny naftové koncese, které byly v minulosti poskytnuty zahraničním společnostem.

RYBY: Od 1946 do 1960 r. jsme snášeli 1,6 miliónů tun ryb (z toho 0,3 mil. tun importovaných). V bialostockých jezerech bylo nasazeno 480 kg úhořů, přivezených z Francie. Rybáři z Rakuška, Belgie a Francie přijedou do Polska na štíky.

GLIWICE — OPOLE — KRAKÓW

to dalszy odcinek nowozakonfektowanej linii kolejowej.

JUBILEUM PRODANEJ NEVĚSTY

Před 95 léty — 30. května 1866 — poprvé zazněly v Praze tóny opery Prodaná nevěsta. Ridl ji sám Bedřich Smetana. Na oslavu tohoto výročí připravilo pražské Národní divadlo 2.372 repríz.

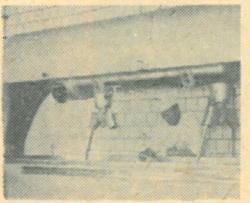
90 TON CELULOZY W 1964 R.

Sędzie produkuje Kombinat Celulozowo Papierowy w Ostrołęce. Nowa wytwórnia, której budowa

rozpoczyna się w tym roku będzie produkować dwukrotnie więcej cennego surowca niż Fabryka w Kostrzyniu nad Odrą — obecnie jedna z największych w Europie. Koszt budowy kombinatu wyniesie 800 mil. zł.

HUDOBNÝ SKLADATEĽ

J. Offenbach bol velmi pracovitý — vytvoril asi 2-krát toľko diel ako mal rok. Žil 61 rokov a skomponoval 102 operety a 20 iných hudobných diel.

Zakłady mleczarskie otrzymują nowoczesne wyposażenie

JIHOAFRIČKÁ UNIÁ

je republikou. Hlavou státu prestala byt britská královna. Na čele státu je teraz prezident Charles Roberts Swart, doterajší generálny guvernér JAÚ. Nová republika prestala byt členom Britského spoločenstva národov avšak hospodárske spojenie s Britániou zostáva nezmenené. Nemení sa tiež reakčná rasistická politika.

NERVY Z KOVU

v Moskvě pod vedením prof. Borise Ogneva roba úspešné pokusy s protézami zrakových nervov, ktoré sú z kovu. Urobili 36 takýchto úspešných operácií na psoch.

V HANOVERI

na priemyselnom veltu predstavili automat, ktorý rozmiňa bankovky na drobné. Automat vrah neklame.

DO W. BRYTANII

mają przybyć w celach szkoleniowych jednostki armii Zachodnio-Niemieckiej. Wiadomość ta wywołała wielkie protesty, zwłaszcza ludności Walii, gdzie żołnierze Bundeswehrs mają zostać ulokowani.

PRAHA-KOŠICE

elektrifikácia tejto trate, ktorá sa začala roku 1956 je zakončená. Skúšobné prevádzky na poslednom úseku elektrifikovanej trate boli slávnostne prevedené.

„DAILY EXPRESS“

priniesol zprávu, že britské bombardovacie lietadlá so základňami na Cypru vybavené atómovými bombami sú pripravené k použitiu v prípade akékoľvek krizy na Strednom výchoде do ktorej „môže byť zapojená Veľká Británia.

N. S. CHRUSCOV

už po tretíkrát navštívil Rakúsko. Po prvýkrát bol v Rakúsku tesne po oslobodení v r. 1945. Druhýkrát bol pred rokom na úspešnej štátnej návštive. Tretí raz stretol sa s prezidentom USA Kennedyem vo Viedni. Počas svojej cesty do Viedne navštívil Československo.

SIERRA LEONE

będące od 1808 roku Kolonią Brytyjską uzykało niepodległość państwową, gospodarczo pozostając jednakże pod kontrolą Wielkiej Brytanii.

W WARSZAWIE

obradowała Międzynarodowa Konferencja z udziałem 16 państw europejskich poświęcona sprawom kontroli jakości preparatów farmaceutycznych. W naradzie uczestniczyli m. innymi naukowcy ze Związku Radzieckiego, CSRS, Anglia, Francji, Szwajcarii, NRF i Szwecji.

40 MILIONÓW RUBLI

długoterminowego kredytu na dogodnych warunkach udzieli Rząd Radziecki Republike Somalii na rozwój przemysłu i rolnictwa.

41 VÝROČIE

slávila Komunistická strana Indonézie. Predseda UV Lukman zdôraznil, že Komunistická strana naprieck veľkým ťažkostiam na ktoré narázala na svojej ceste každým rokom je silnejšia. Strana neustále bojuje o úplnú národnú nezávislosť a za demokratické premeny krajiny.

TEROR

v Portugalských koloniach Goa a Angoliga prebieha vlna krutého prenasledovania. Kolonizátori sa týmto snážia udusiť oslobodzovacie hnutie v týchto krajinách.

PIWOSZE

W ubiegłym roku wypito na świecie 38,4 miliarda litrów piwa. Najwięcej piwa wypili Belgowie — 129 litrów na głowę.

VODCOVIA PUČU

alžírskeho 22. apríla bývalí generáli Maurice Challe a André Zeller boli odsúdení v Paríži. Najvyšším vojenským tribunáлом na 15 rokov tažkého žalára. Ďalší dva spoločníci z pučistického velenstva gen. Salan a Jouhad sa skrývajú. Challe a Zeller zodpovedali za zločiny, pre ktoré francúzsky zákonník predvídal trest smrti avšak prokurátor a vojenský tribunál našli pre nich ospravedlnujúce okolnosti.

VENEZUELA

Bezpečnostné orgány odhalili tu spríšahanie, ktorého cieľom bolo uniesť ťažkostí zkušenosť mezi našimi bratskými stranami. V prialských besedách boli polští soudruzi informováni o současných úkolech KSC.

primabalerina opery w Hamburgu, 29-letnia Maria Fris. Wspiąła się ona po drabinie sznurowej pod dach 18-metrowej sceny i skoczyła w dół zabijając się na miejscu. Jak wynika z poznawionego przez samobójczynię listu nieuleczalna choroba nóg uniemożliwiająca artystce występy popchnęła ją do odebrania sobie życia.

ATÉNY

Jednotná demokratická řecká strana Grécka EDA vydala 30. mája vyhlásenie k 20. výročiu hrdinského čínu Manolisa Glezosa, ktorý strhnul fašistické vlajky s aténской akropolí da podnet k celonárodnému povstaniu proti fašistickým okupantom. EDA žiada všeobecnú amnestiu a okamžité oslobodenie Manolisa Glezosa a ostatných hrdinov národného hnutia odpornou.

V SSSR SE STÁVÍ NOVÝ ENERGETICKÝ

GIGANT

Moskva 31. května (ČTK) — Na Volze u Konakova se buduje největší sovětská tepelná elektrárna s projekční kapacitou 2.400.000 kW. Každá z jejich mohutných turbín bude mít výkon 800 000 kW. Konakovská elektrárna bude pracovat na zemní plyn, čímž výrobní náklady značně klesnou.

ŽUKI I NYSY

oraz samochody ciężarowe w ilości 1000 powiększą w najbliższym czasie transport gminnych spółdzielni.

POČET OBETÍ

na cestách neustále rastie. V celom Poľsku pohybujú sa tisíce aut, motocyklov, autobusov, a pod. Každý deň prináša skoro 50 obetí. Je to vážna výstraha pre všetkých a zvlášť rodičov, ktorí nedávajú dostatočný pozor na deti.

LIBÉRIA A GHANA

prerušili všetky politické a hospodárske styky s Juhoafrickou úniou na protest proti rasistickej politike.

MICHAIL CHRUNICEV

podpredseda Rady ministrov SSSR zomrel náhle vo veku 60 rokov. Zosnulý bol členom UV KSSS a poslancem Najvyššieho sovietu SSSR.

STUDIO TELEWIZYJNE

umieszczone na woziach transmisyjnym rozpoznało swoją działalność na terenie Krakowa. Tym samym Kraków uniezależnił się częściowo od programów telewizyjnych nadawanych z Warszawy czy Katowic.

Z wystawy sztuki meksykańskiej w Warszawie: fragment ekspozycji sztuki ludowej

STAR 200

to nowy 5-tonowy samochód ciężarowy wyposażony w silnik wysokoprężny o mocy 125 KM, do którego montaż FSC Starachowice przystąpi jeszcze w br.

VIII PLENUM KC PZPR

odbyło się w Warszawie w dniach 26 i 27 czerwca br. Plenum jednoznacznie podjęło uchwałę o podstawowych kierunkach dalszego rozwoju działalności rad narodowych. Szczególny w prasie codziennej. Komentarz „Zivotu” zamieścimy w numerze sierpniowym.

SUD V JERUZALEME

sa zaobral spoluvienu Eichmanna na

ZLATÉ ÚDOBÍ POZNANĚ

Město Poznaň už prožilo několik „zlatých věků“. Také poslední léta, která teprve v budoucnosti probudí zájem historiků, už nyní můžeme takto nazývat.

Ceskoslovenská delegace dokumentuje svůj pobyt v Poznani na pozadí věže výstaviště.

Dnešní „zlatý věk“ to neznamená pouze přibývání lesku a rozvoj města, ale také zlato, v plném významu tohoto slova, zlato, které plyne do státu v důsledku každoročních velkých obchodních trhů.

Dne 11. června byly otevřeny jubilejně, už XXX. světoznámé Mezinárodní poznaňské veletrhy. Denní tisk nás důkladně seznámil s výsledky letošních veletrhů. Stále více a více výrobků prodáváme via Poznaň. Jejich označení „Made in Poland“ znamená nejvyšší kvalitu. A opravdu bylo s kým podpisovat obchodní smlouvy. 58 států z pěti světadílů ukázalo své výrobky, lehkým průmyslem počínaje a těžkým koncem. Jedním z těchto 58 výstavců bylo právě Polsko. V této veletržní „věži Babel“, pouze ti nejlepší mohli naplnit náprsní tašky výhodnými smlouvami. Je pro nás potěšujícím

znamením, že nás stát je započítáván mezi ty nejlepší.

Tyto dva týdny musí Poznaň plnit opravdu těžký závazek. Stává se oknem, jímž se cizinci dívají na celý nás stát. Řekněme si tedy několik slov o tomto městě. Rozkládá se na 220 km². Od jihu k severu ním protéká řeka Warta. Můžeme to město klidně nazvat městem mládeže — pokud vím, v osmi vysokých školách studuje a získává vědecké stupně až 15 tisíc studentů. Můžeme také zařadit Poznaň mezi nejdůležitější průmyslová města Polska. Polovina veškeré průmyslové výroby celého kraje se právě tu soustředí. Je to hlavně průmysl strojírenský a kovo-průmysl, ale také průmysl potravinářský a chemický. Každý z nás jistě nejednou slyšel o Poznaňské opeře, filharmonii a o světoznámém pěveckém chlapeckém souboru. Kultura je tu tedy všeobecná a opravdu dosahuje vysoké úrovně. K tomuto popisu musíme ještě přidat obchod, o němž jsme se už zmínili na začátku.

Ale to vše by ještě netvořilo celek, kdybychom se, alespoň krátce, nezmínilo o bohaté historii Poznaně. Je jedním z nejstarších polských měst, má tisíciletou tradici. Poznaňské hradiště v X. a XI. století soustředovalo knížecí a královskou vládu. Tu vládli Měšek I., Boleslav Chrabrý a Měšek II. Tu bylo také založeno první biskupství v Polsku. Město bylo v XIII. století nazýváno „Sídlištěm Přemyslava“. Po dvou stě letech od poslední polské korunovace, v 1295, prohlásil se tu polským králem Přemyslav II. a jeho sídlem byla právě Poznaň. V XVI. století měla Poznaň už 20 tisíc obyvatel. Byla tedy na tehdejší poměry městem velkým a rušným, které proslavilo přádelnictví a obchod západní Evropy s Litvou a carským Ruskem. V 1520 r. byla v Poznani založena biskupem Janem Lubraňskim Akademie, která byla v XVI.

stol. baštou věd humanistických. Byly tu také školy různých náboženských sekt, luteránské, a česko-bratrské. Růst města byl brzděn protiměstskými právy, která vydával šlechtický sněm a také válkami v XVII. a XVIII. století.

Poznaň odehrávala také značnou úlohu v historii Polska XIX. a počátcích XX. století, byla buditelekou polskosti. Uchvatitelé chtěli Poznaň učinit německou tvrzí, avšak všechny násilnické pokusy byly marné. Během II. světové války se hitlerovci pokusili ještě jednou poněmit Poznaň. Víme dobré, jak se to skončilo.

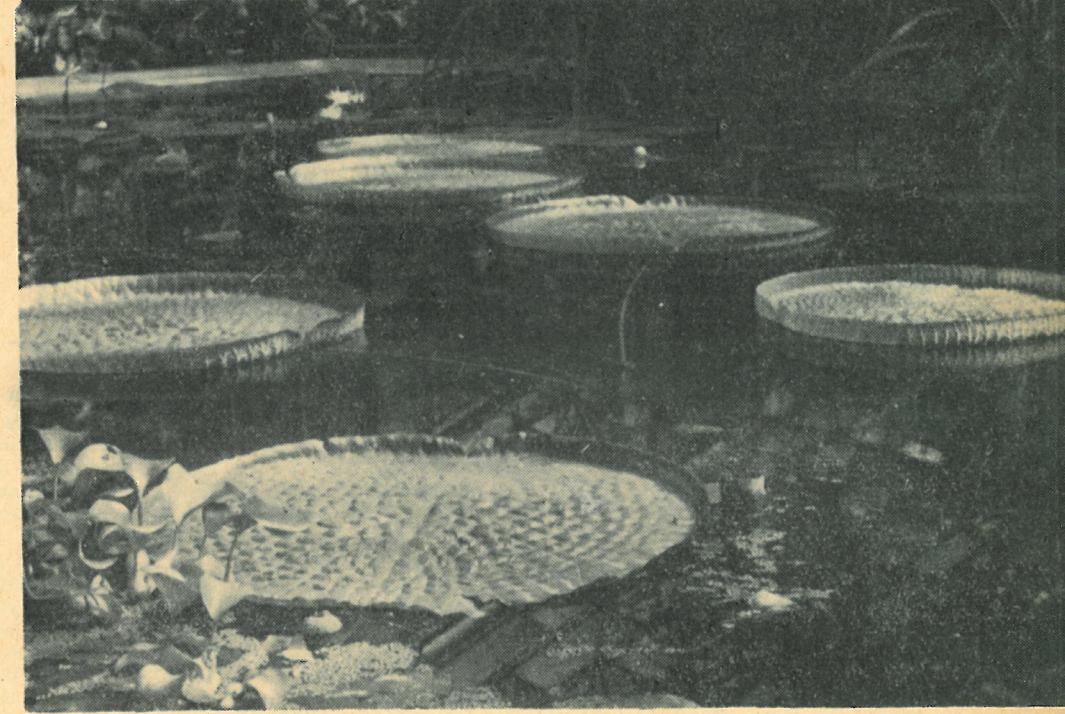
Dnes tedy tepe Poznaň mírovou tvůrčí prací. Přestala být pohraničním městem, kterým byla v údobí před válkou. Přiblížila se středu státu, což je důležitým činitelem. Následky války už jsou začleněny, pozorujeme se zájmem jak tu vyrů-

Veletržní hosté odpočívají v Kiekru u Poznaně.

stají nové továrny a celé čtvrtě běrvních domů v okolí stále přibývají nová rekreační střediska, v nichž si mohou odpočinout také návštěvníci veletrhů. Desetitisice cizinců obdivují ve dvou červnových týdnech kouzelnou Poznaň — město průmyslu, obchodu a kultury, shromažďující 400 tisíc lidí, kteří milují svou zem a své město. A právě tato lásku lidí je zárukou ještě zářejší budoucnosti Poznaně.

Jeden z mnoha záchraků poznaňských zimních zahrad — lumen z Jižní Ameriky, které unesl osmiletého chlapce.

Nie raz juž na tym miejscu zwraćaliśmy uwagę, że napięcie lub odprężenie zależy przede wszystkim od polityki amerykańskiej. Wobec zdecydowanie pokojowego stanowiska

NASZ KOMENTARZ

Związek Radziecki postępowanie Stanów Zjednoczonych warunkuje atmosferę życia międzynarodowego. Gdyby nie ekonomiczne racje Stanów Zjednoczonych utrzymywania, a nawet zwiększenia, wyścigu zbrojeń, gdyby nie inwazja na Kubę, gdyby nie obalenie w swoim czasie neutralnego rządu w Laosie i pomoc wojskowa udzielana rebeliantom — sytuacja na świecie byłaby inną. Można by te „gdybanie“ mnożyć. Nie jest to jednak potrzebne, ponieważ bowiem wiadomo, że większość faktów politycznych, które w ostatnich latach stawały się przyczyną napięcia, powodowana była „negatywną“ polityką amerykańską.

Współistnienie wymaga, by obie strony uwzględniały ewolucję świata. Obecna sytuacja, gdy istnieją obok siebie kraje socjalistyczne, kapitalistyczne i neutralne nie została przez nikogo na złość Amerycy wymyślona. Takie są fakty i liczenie się z nimi jest wymogiem każdej realnej polityki. Znaczenie spotkania w Wiedniu leży i w tym, że już samo dojście do tego spotkania oznaczało zwycięstwo poczucia rzeczywistości. Z pewnym niepokojem więc trzeba odnotować, że właśnie po Wiedniu w prasie zachodniej rozpoczęto szafować przymiotnikiem „ponury“, jako rzekomo najtrafniej określającym sytuację międzynarodową. Jakaż to pomurość i dla kogo? — Z pewnością znacznie bardziej ponure byłoby utrzymywanie się przekonania, że w nieskończoności przestarzałe struktury społeczne powinny będą na ogromnych rejonach kuli ziemskiej, a przede wszystkim przekonania, że jedna ze stron zdoła narucić swą wolę drugiej poprzez uzyskanie w rezultacie wyścigu zbro-

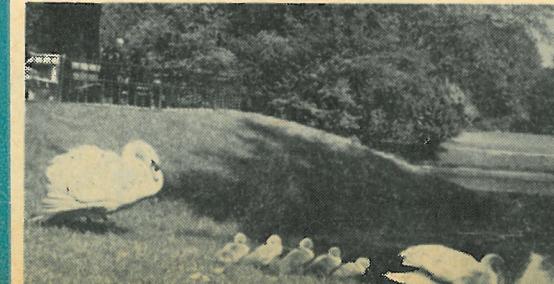
jeń druzgocącej przewagi militarnej. Wiedeń spełnił swą rolę jeśli przyczynił się do porzucenia tych zgubnych złudzeń.

I my nie przeczymy, że są na świecie sprawy ponure. Uważamy natomiast, że można i trzeba rozwiązywać je za zgodą wszystkich zainteresowanych stron. Bez trudu możemy wskazać na jedno z widowisk bardziej ponurych. Oto w 16 lat po zakończeniu wojny nie posunęła się naprzód sprawa traktatu pokojowego z Niemcami. Ten stan tymczasowości mieści się pokojowi. W NRF znów, jak co roku w miesiącach letnich, trwa w najlepsze hałaśliwy „sezony“ imprez rewizjonistycznych. Przy ogromnym wysiłku organizacyjnym zwozi się dziesiątki i setki tysięcy ludzi na wiece, na których czołówci przywódcy NRF zapowiadają zmianę ustalonych granic z Polską i Czechosłowacją. Są marsze wojskowe i manifestacje nocne młodzieży z pochodniami, tak jak za najgorętszych lat przedwojennych. Cała ta

heca potwierdza nasze przekonanie, że zapewnienie pokoju w Europie wymaga ostatecznego uregulowania problemu niemieckiego. NRF nie jest w stanie zmienić faktów, ale ciągle je kwestionując stwarza awanturniczą atmosferę polityczną. Dlatego też, chociaż to bardzo się na Zachodzie nie podoba wielu mężom stanu, sprawra traktatu pokojowego z Niemcami i sprawra Berlina zachodniego muszą znaleźć swoje rozwiązanie.

W sumie na okres powiedeński wypada patrzeć z realistycznym optymizmem. Lepiej, że uczyniono mały krok naprzód ale na solidnym gruncie, niż gdyby głoszone były wielkie nadzieje bez pokrycia. Wszliśmy w okres trudnych rokowań i zapewne nie mało czasu upłynie nim będzie można mówić o pełnej normalizacji stosunków międzynarodowych. Powtórzymy: od Stanów Zjednoczonych zależy, by mogło się to stać jak najpředzej.

DOMINIK HORODYŃSKI

TOHOROGNÍ MATORANTI LYCEA V JABŁONKE

MLADÝM MATURANTOM ROZCHODIACÍM SA
DO SVETA REDAKCIA „ŽIVOT“ A SPOLOČNOSŤ
PRAJÚ VEL’A ÚSPECHOV.

ANTON BALIGA Jablonka
VALENT BIZUB Lapsze Wyżne
JOZEF CEGELNÝ Orawka
MÁRIA ĎUBKOVÁ Jablonka
IRENA GELATOVÁ Krempachy
MÁRIA HELDÁKOVÁ Czarna Góra
HELENA HELDÁKOVA Czarna Góra
JÁN JENDRUŠ Jablonka
ALOJZ KARLÁK Jablonka
ŠTEFÁNIA KUČKOVICOVÁ Orawka
JÚLIA LAPŠANSKÁ Nowa Biala
HELENÁ MILANOVA Czarna Góra
CECÍLIA PÁLENÍKOVÁ Jablonka
MARGITA PÁLENÍKOVÁ Jablonka
STANISLAV ŠPERLÁK Jablonka
ANNA VIERČKOVÁ Jablonka
ROZÁLIA VOJENSKÁ Czarna Góra
ANGELA VOJTUŠIAKOVÁ Lipnica Wielka

Dlhší čas už bolo všetko v poriadku. A možno práve preto nehovorili o tom, na čo stále mysleli. Dva roky spoločného života a pritom dva domovy. Vel’ a spoločných problémav a zároveň vel’ a rozdielnych. On slobodný, mladý, pekný. Ona rozvedená s dieťaťom, ktoré ho už menovalo „otecko“.

TÝŽDEN MEDZI NIMI

Treba priznať, že bola to práve žena, pomenujme ju Janinou, ktorá prvá zistila, že ich šťastný zväzok bolo by treba legalizovať. Nesmelo začala o tom hovoriť svojmu partnerovi, ktorého pomenujeme Stanislavom. Lebo táto história je pravdivá. Avšak nikto nech nelhalád hrdinov rozprávania bola by to neúspešná práca. Stanislav konečne nemal nič proti manželstvu. Dnes už nevedno, čo bolo príčinou, že odmietol. Možno to, že chcel sám, ako prvý prednieť tento návrh. Alebo Janina urobila to nesikovne. Vieme len s celou určitosťou, že odmietol. Vel’ mi šetrne, lebo vždy bol vel’ mi jemný. Odmietol a dokonca aj udal dôvod. Dieťa, cudzie dieťa z jej prvého manželstva mu zavadzalo. To neznamená, že povedal Janine, ktorú predsa l’ubil, že nesúhlasi so sobášom. Povedal „Súhlasím, ale...!“ Ale dieťa nemôže byť s nami.

To bol ich prvy a posledný večer tento týždeň. Udalosti začali teraz nastupovať za seba sekvenciami dobrej filmovej tragikomedie. Janina dospela k uzáveru, že jedine správnou odpoveďou bude predsa len sobáš. Sobáš s niekym iným, kto patrčne ocení nielen ju, ženu ešte pôvabnú a majúcu mnohé iné dobré vlastnosti, ale tiež prijme jej dieťa za svoje. Takého partnera je dosť tažko hľadať na ulici alebo medzi známymi. Určite tak prvy nápad ako aj prehľadka druhého nemali žiadany výsledok. Zostalo len jedno východisko. To, čo v očiach verejnej mienky nie je celkom správne, ale predsa jestvuje a mnohým l’udom ulahčuje život. Ešte ten

istý týždeň vel’mi oblúbené noviny uverejnili inzerát — ponuku k sobášu. Text ako obyčajne banálny a prehnany s tým, že žena udávala, že má dieta. A do mesta v ktorom bývala, príliš vel’kom, aby ktorokolvek mohol o tom vedieť prichádza kandidát. Stačí mu niekol’ko chvíľ — a oznamuje Janine, že sa s ňou ožení. Ešte ten istý deň uzavreli na radnici sňatok. Po svadobnej noci manželman, pomenujme ho Jozefom vracia sa do svojho, tiež vel’kého mesta, aby pripraviť všetko na skorý prichod manželky.

Avšak nie je mesto natol’ko vel’ké, aby môct pred známymi zatajiť hoci len drobné novinky a už vôbec nie sobáš. Práve týmto spôsobom Stanislav sa dozvedel, že jeho Janina patrí už niekomu inému.

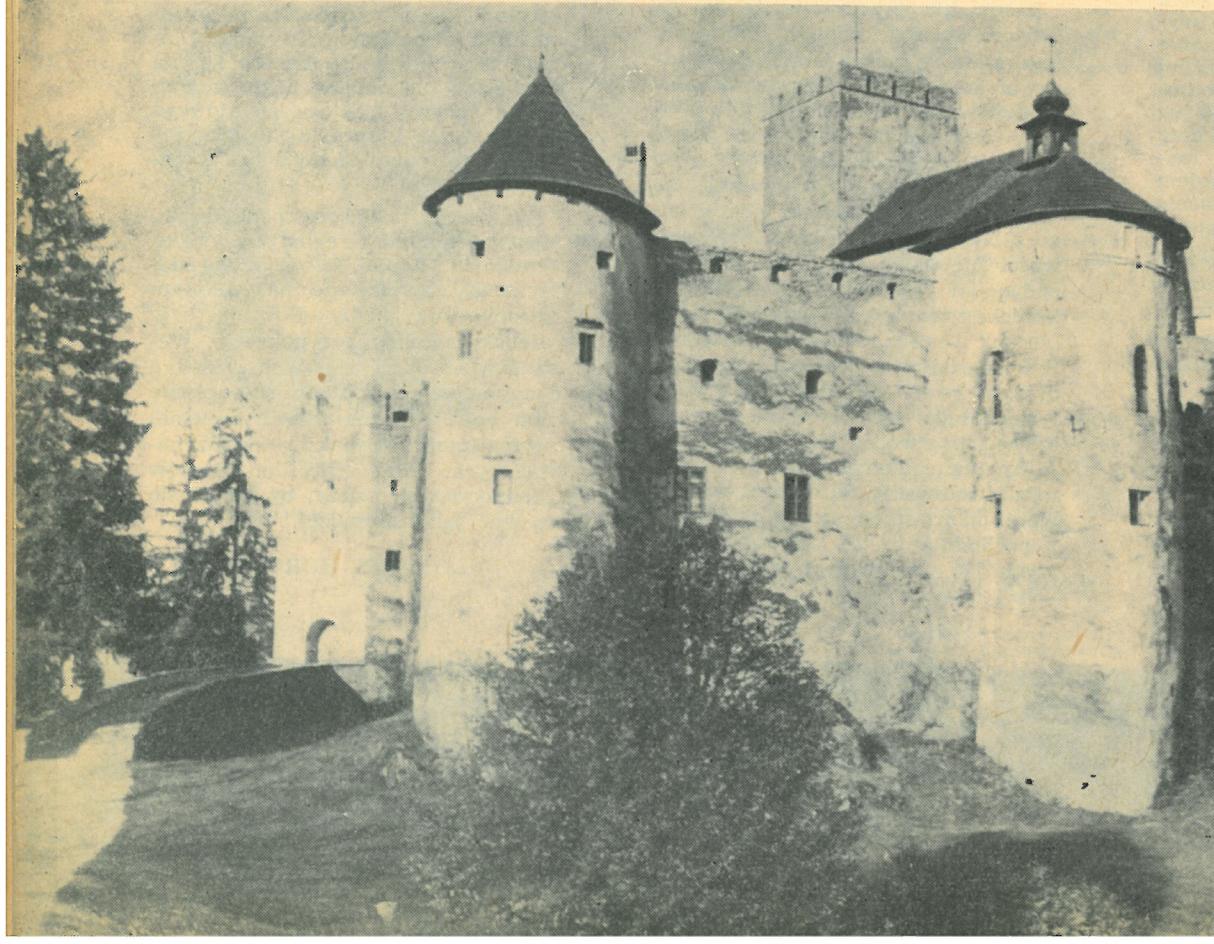
Ale vôbec nie je šťastný. Opačne, tvrdí, že život urobil si z neho nevkusný žart. Preto sa snaží, prinavratiť situáciu aká bola pred tým večerom, keď žiadal, aby Janina po sobáši zriekla sa dieta. Teraz je mu všetko jedno. Janine tiež. Obaja prichádzajú k uzáveru, že príhody minulého týždňa sú jedným pásmom neporozumeňa. Padajú si do náručia a všetko sa začína odnova.

Medzitým Jozef čaká na novomanželku v zariadenom byte vo vzdialenej meste a je vel’mi nekl’udný, keď jeho žena neprichádza v dohovorenom termíne. Predpokladá to najhoršie, ale nie to čo sa skutočne stalo. Cestuje za ženou.

V súdnej sieni je súmrak. Posledné pojednávanie je rozvod Janiny s Jozefom. Stanislav je tam tiež ako svedok. Stránky solidárne prosia o rozvod. Stanislav teraz rozhodne chce sa oženiť s Janinou. A Jozef nemôže voliť...

Poznáme rozsudok. Ale návrhujeme Vám milí čitatelia — skúste sa vziať do situácie súdcov, prísediacich a obrancov. A skúste vyniesť rozsudok, odôvodňujúc, prečo ste vyniesli práve taký a nie iný.

Očakávajúc Vaše listy končime formulou: „Vstaňte, súd prichádza“.

NIEDZICA

Niedzický hrad (1) zbudovaný začiatkom XIV. stor. Ríkolfom Berezicom mal svoj pôvodný názov — „Dunajec“. Cez celé storočia majiteľmi hradu boli maďarski, rakúski a poľskí veľmoži. Hrad bol tiež sídlom zbojníckych rytierov, ktorí prítiahli sem z italských, nemeckých a českých krajin. Posledními majiteľmi zámku boli Salomonovi. Udržali sa do konca II. Svetovej vojny. Spolu so Salomonovcami vládol feudalizmus. Ešte v medzivojnovom období roľníci na základe starých maďarských zákonov museli odpracovať pánstvo. Dnes hrad je premenený na historické múzeum.

Na úpätí hradu, v malebnom okolí je rozložená malinká dedinka (2) Niedzica-zámkok. Rozprestiera sa odľial nádherný poľnad na Gorce a okolitú dolinu Dunajca (3). Skupina Spoločnosti je jednou z najmenších, ale predsa zásluhou miestneho predsedu Jána Piontka (4) vie si rozvíjať svoju kultúrnu činnosť.

1

2

V hlavných úlohách:
Dana Smutná — Hanka a
Ivan Mistrík — Pavol.

Znových filmů

TEN FILM SI MUSÍTE POZRIEŤ

VÝSTAVA SLOVENSKÝCH VÝTVARNÝCH UMELCOV

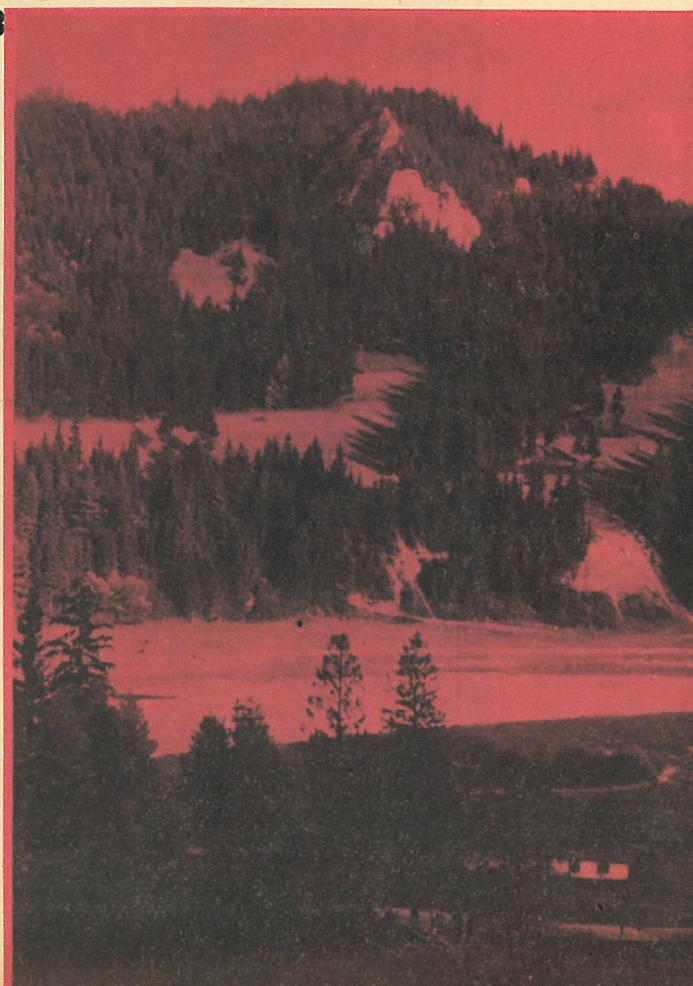
V aprili t.r. konala sa v Česko-slovenskom kultúrnom stredisku vo Varšave výstava prác dvoch slovenských výtvarných umelcov, Alojza Klímu — maliarstva a grafiky a Vladimíra Kompánka — sochárstva.

Obaja umelci patria k mladšej generácii slovenských umelcov a ich tvorba je úzko spätá so súčasou slovenskou skutočnosťou a opiera sa o.i. na ľudovom umení. Prejavuje sa to zvlášť v grafickej tematike A. Klímu, najmä v cykle drevorytov "Jánošíkova smrť".

Sochy V. Kompánka vyznačujú sa čistotou a monumentalitou formy prejavujúcej sa v ostro zakreslenom a syntetickom telese, bohatom na psychologický obsah zobrazeného človeka.

Na zámockom nádvorí nachádzala sa niekoľkostoročný dub — zlomený r. 1951 bleskom.

Na plátnach našich kín objavil sa nový česko-slovenský film „Romeo, Júlia a tma“, ktorý bez prehľadania môžeme nazvať jedným s najväčšími úspechov československej kinematografie a veľkým úspechom výborného režiséra Jiřího Weissa. Túto mienku potvrdzujú najvyššie filmové vyznamenania, ktoré boli mu priznané na medzinárodných filmových festivaloch, ako: „Zlatá mušľa“ v San Sebastian, „Grand Prix“ v Poretta Terme a odmena za scenár v San Francisco.

Scenár je nakreslený podľa stejnomenného románu českého autora Jána Otčenáška, ktorého základom je príbeh mladého židovského dievča prenasledovaného a stýraneho v mene najpodlejšej rasistickej ideológii, ktorú priniesol so sebou fašizmus. Pred ukrutnosťou vojny a rasistickejho „práva“ nezachránil ju prvá láska a preukázané piateľstvo, lebo je bezbranná voči presile, avšak káže veriť, že konečne to, čo je v človeku dobré a pekné zvítaží tmu a nebude už viac nových tragedií Romeoov a Júlii.

Jiří Weiss vložil do filmu veľa srdca a citu, urobil film veľmi pravdivý a sugestívny. Dojmy z tohto filmu sú nezabudnuteľné, lebo rodia úprimné a pekné vzrušenia. Chodte si tento film určite pozrieť.

Kňažná sa zarazila a začala rozmýšľať, v tom ju ale začala Jagababa pokúšať:

— Budeš panovnicou na zámku Rujan!

To účinkovalo, lebo kňažná-macocha túžila za panovníkom, za kniežacou korunou. Nahováral ju na to ešte aj Besomar.

— Dobre, zajtra na poludnie si príd preň, — povedala strige.

— Nie, vzácná pani, dnes mi ho v zlatej skleničke, odvetila Jagababa.

Kňažnú viesli domov zase jej ohniví tátoši. Celou cestou rozmýšľala, či má vyplniť želanie Jagababy. Trošku l'utovala svojho muža, lebo v srdci mala ešte iskierku dobrého citu, ale tento potlačili zlostné myšlienky, ktoré jej našepkával škriatok Besomar. Rozmýšľala, uvažovala, a nakoniec sa rozhodla, že odpraví zo sveta každého, kto jej je v ceste, aby mohla dosiahnuť kniežaciu korunu. Škriatok Besomar jej stále šeptal do ucha, aby vykonala, čo jej Jagababa poradila.

PRINCEZNA LUBICA

(POKRAČOVANIE)

Ked' sa kňažná vrátila domov, knieža bol na pol'ovačke.

Lubica chodila po krásnej záhrade žial'om zmorená. Ponosovala sa motýlkom, že aký ľažký a smutný je život bez mamičky, ani si nevšimla hrmot, ktorý narobila kňažná svojím návratom.

Kňažná, nenajdúc knieža doma, rozmýšľala, čo by malá teraz urobila.

No, škriatok pošepol jej do ucha:

— Zober sa na pol'ovačku, tam môžeš vykonať svoj čin!

Kňažná poslúchala šepot, vzala k sebe zlatú dýku a zlatú skleničku, do ktorej sa v mestí srdce kniežata. Pravda, ani čierneho psa nenechala doma, ale vzala ho so sebou, lebo ho mala veľ'mi rada. A škriatok Besomar bol rád, že môže kňažnej pri zločine pomáhať.

Ked' došla na koni do lesa, kde pol'oval knieža so svojimi sluhami, dlho nevidela nikoho.

Koňa priviazala k stromu v húštine a pešo hľadala knieža.

Dľho nepotrebovala blúdiť horou. Pri čistom horskom pramienku našla odpočívať knieža, ktorý ustatý tvrdo spal.

Kňažná trošku l'útostive pozerala na neho a už sa chcela vrátiť, ked' jej škriatok pošepol:

— Kniežacia koruna bude zdobiť twoju hlavu.

Vtedy hned zmizla jej zo srdca posledná štipka citu a poslúchla šepot škriatka.

Zlatou dýkou vyrezala dobré srdce kniežaťa, uložila do zlatej skleničky a vrátila sa do zámku Rujan.

Cierny pes, čiže škriatok Besomar, sa chechтал a skákal, ako splašený. Tešil sa, že vykonal všetko tak, ako mu to Jagababa prikázala.

Kňažná-macocha znova sadla do voza, v ktorom boli zapriahnutí ohniví jej tátoši a viesla sa pod Macúrovú k Jagababe.

Táto stála už pred svojou chalupou a čakala zlú kňažnú. Ked' kňažná prišla, aby odovzdala žiadane srdce kniežata, zhrozila sa divého pohľadu Jagababy, lebo z očí sa jej tak blýskalo, ako by mal z nich plameň vyšľahnúť.

— Ach, víťaj, ty nemilosrdnica, vyrezala si dobré srdce kniežaťa, za to ta nemôžeš trest, aký si zaslúžiš. Nebolo to treba veľ'a nahovárať, v túžbe po panovaní bola si všetkeho schopná. Taká nemilosrdnica nemôže na hľave nosiť kniežaciu korunu. Teraz idem si sama pre princezničku Lubicu.

Jagababa si sadla na svoju metlu a letela ako strela na zámok Rujan. Srdce kniežaťa so zlatou skleničkou si dobre uschovala.

Princeznička od žial'u zamolená ležala v svojej izbe stihla ju kliadba za hrozný čin kňažnej-macochy a to hned v tú chvíľu, keď zlostná kňažná vyrezala dobré srdce kniežaťa.

Jagababa ju odnesla do zámku Starhrad, kde Turovi naložila, aby princeznu Lubicu strážil ako svojich šesť očí na troch hlavách. Natiahla mu na prostredný roh zlatý, diamantový prsteň, od ktorého mal dostať takú silu, aby ho nikto nepremohol.

DOKONČENIE V BUDÚCOM ČÍSLE

DR SWEITZER

m e d z i m a l o m o c n ý m i

V útrobách Čierneho kontinentu, päť mil na juh od rovníka, nedaleko osady Lambaréné pôsobí už pol storočia, so skutočne samaritánskou obetavosťou medzi čiernoškými kameňmi Dr. Albert Schweitzer. Narodil sa r. 1875 v rodine evanjelického pastora v Hornom Alzacku. Meniac sa francúzska a nemecká nadvláda nad touto krajinou mali vplyv na výchovu Dr. Schweitzera zároveň vo francúzskej ako aj nemeckej reči.

V mladom veku bol často nemocný a preto aj mal fažkosti v učení — vyrástol však na univerzálneho človeka, ktorý v dobrom zdraví dožíva teraz 86 rokov.

Dr. Schweitzer je doslovne všestranný: učiteľ, humanista, kvalifikovaný stolár, murár, ošetrovateľ, lekárnik, dentista, zverolekár, mechanik, staviteľ lodí, organista a záhradník. Je štvornásobným doktorm: filozófie, teologie, muzikológia, a medicíny, ktorú ukončil v 1912 r. Je autorom mnohých vedeckých prác a kních o. i. o Bachovi, ako aj z dejín civilizácie. Má obsiahle vedomosti o estetike, tropickej zoologii, antropológii a o poľnohospodárstve. Ovláda tieto reči: latinu, grécky, hebrejsky, anglicky, francúzsky a nemecky. Je zaujímavé, že aj keď býva v Afrike už 50 rokov nepozná miestne nárečie a používa tilmočníka.

Vplyv otca a prostredia spôsobil, že keď mal 30 rokov rozhodol sa ponechať miesto predná-

štateľa na univerzite, stať sa lekárom a odcestovať do Afriky. Medicínu študuje v Strasburgu a vo veku 38 rokov je lekárom. Lekársku prax koná v Paríži, kde aj končí celú radu kurzov z oboru tropickej medicíny.

Všetky prostriedky aké len mohol získať venuje na nákup nemocničného náradia a na uhradenie výdavkov spojených s cestou. 26. marca 1913 spolu so svojou manželkou Helenou odpláva z Bordeaux a cestuje do Francúzskej rovníkovej Afriky, kde v Lambaréné zakladá svoju, dnes už na celom svete známú lešnú nemocnicu.

V r. 1913, keď sem pricestoval Dr. Schweitzer, jestvovali tu ešte pozostatky obchodu s otrokmi. Niektoré domorodé kmene, ešte nie tak dávno boli kanibalmi a lesy boli obývané divou zverou.

Lambaréné tvorí ostrovček veľkosti asi 16 x 7 km, ktorý je obývaný asi 2.000 domorodcami a rozprestiera sa asi 300 km vyššie ako ústie rieky Ogove v Port Sentil. Keď sem pricestoval Dr. Schweitzer, na tomto území nachádzali sa dve malé francúzske misie, ale žiadna z nich nemala lekára.

Dr. Schweitzer musel každý kúsok zeme vytrhnúť obrovskému pralesu a všetko vlastnými rukami. Miraky, rieka, v ktorej sa chmyrili krokodíly. Väčšiu časť roku vzduch pripomína vodnú paru dobývajúcu sa zo zelen-

nej mlhy. Dnes na území nemocnice vanej Dr. Schweitzerom nachádza útul 500 nemocných. Tisícom ľudí zachránil Domorodci zomierali na najrôznejšie nemoce, veľmi časte boli onemocnenia spacia nemoc od kúsnutia muchy tsetroby následkom nesprávnej výživy a ťašia pliha malomocenstvo. Dr. Schweitzer ako 50 rokov úspešne bojuje s týmito bami a nielen s chorobami, ale aj s sudkami domorodcov. Dnešná Afrika lepšie poznáva pomoc akú dávajú liečenci prichádzajú do nemocnice a mnohokrát aj s rodinami. Dr. Sche všetkým nezištnie pomáha, zriekajúc sa tneho sveta spolu so svojou ženou v našiel istotného pomocníka.

Za svoje zásluhy Dr. Schweitzer vedecké tituly mnohých univerzít a Nobelevú cenu.

Uprostred džungle, na vysočine ponnej Addinango, ležiacej oproti Lambaréné oddelenej riekou Ogava, vybudova Schweitzer svoju nemocnicu. Od rieky, ktorá vede napoly zarastnutá cestička asi 2 km.

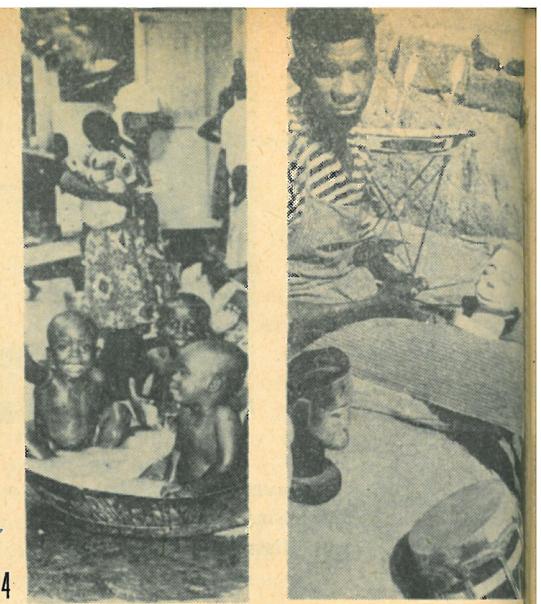
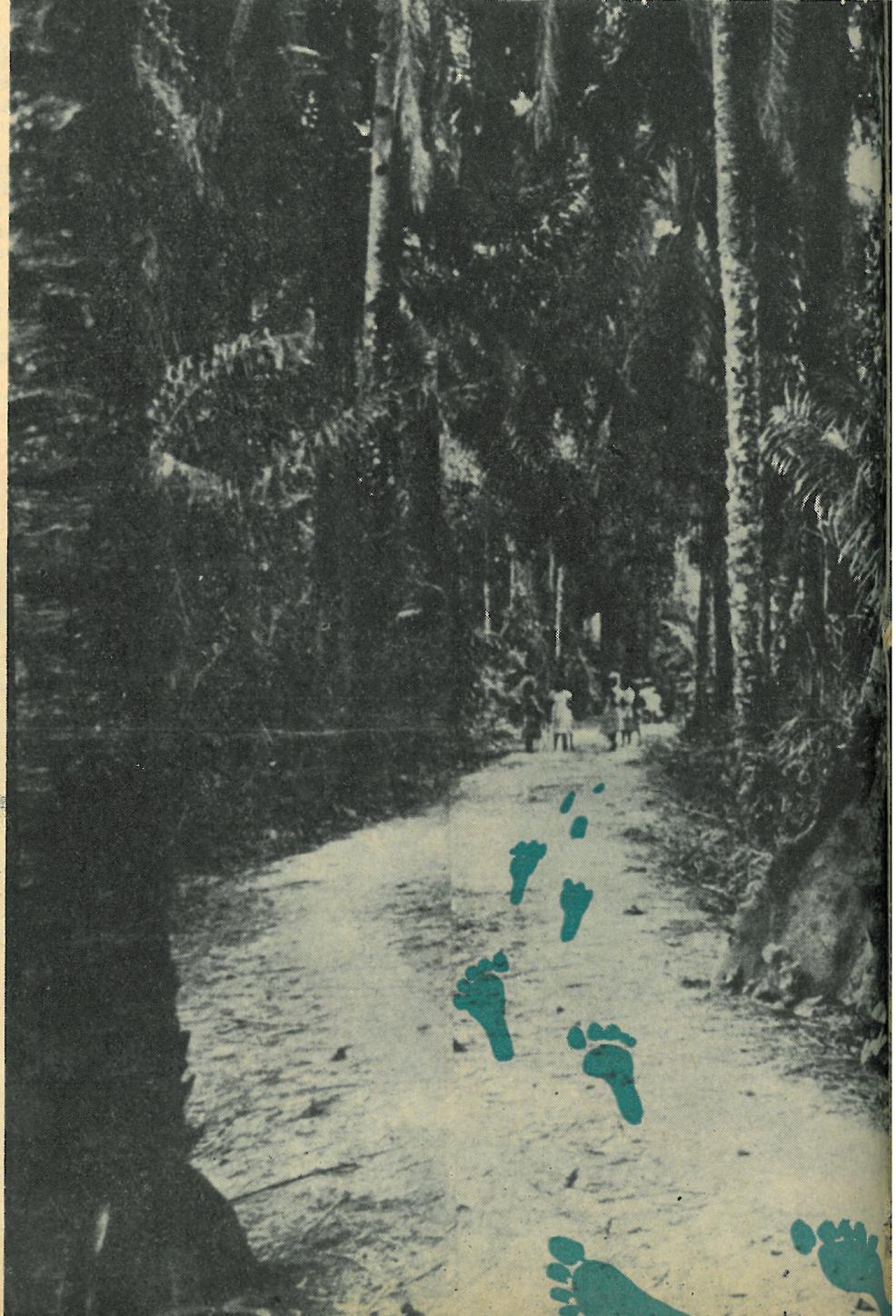
Od súmraku do rána prestáva každenie medzi ostrovom Lambaréné a nemocnicou, alebo ako hovorí Dr. Schweitzer môžu zaútočiť na pirogy, ktoré sú j

2

3

4

Objevitelé záhad Neptuna

Od dávných časů se člověk snaží prozkoumat jiné planety, odhalit tajemství moří a oceánů. Nejstarší kroniky podávají, že už v 330 r. před naším letopočtem, žák Aristotelesa, pozdější král makedonský Alexandr Veliký, sestavil skleněnou kouli, v níž se dal ponorit 3 m hluboko do moře. Byla to samozřejmě hloubka nepatrná, ale je důkazem lidské pídivosti.

Minula století, než se lidem podařilo ukrásti legendárnímu bohovi moří Neptunovi, část jeho tajemství.

Oceány a moře tvoří 70,6% povrchu zeměkoule. Důkladné prozkoumání, ustálení jednotlivých zeměpisných a fyzikálních údajů, charakteristika moří a dna, seznámení se s mořskou faunou a florou — živočichy a rostlinami, není pouze suchou výslednicí lidské hloubavosti, ale může být také cenným přínosem pro praxi. Moře a oceány ukryvají před námi nesmírné poklady. Možna ze v budoucnosti, jdoucí po stopách kapitána Nemo z dobrodružného, utopického románu J. Verne „20 tisíc mil pod mořem“ také my se budeme živit potravou z mořských chaluh.

Kdo z nás se odváží tvrdit, že dna moří nebudoval někdy využita jako kombináty nerostného bohatství a energetické základny. Snad si někdy budeme moci zajet na výlet do království Neptuna. Ovšem, k uskutečnění této myšlenky je zapotřebí usilovné práce vědců a vědeckých ústavů.

V 1934 r. americký profesor W. Beebe sestoupil v kouli ke zkoumání mořských hlubin — zv. batisférou, do hloubky 923 m. Pomoci zkoušek a pokusů dokázáno, že dosažení větší hloubky

batisférou je vyloučeno. Hledaly se nové způsoby. Svýcarský fyzik August Piccard, který v letech 1931 – 32 dvakrát vzlétl balonem do stratosféry, se rozhodl, že využije svých zkušeností a sestaví batiskaf — podmořskou loď s vlastním pohonem — který by se mohl pohybovat ve vodě tak, jako balon ve vzduchu. Započatou práci přerušila druhá světová válka. Třetí rok po výloze A. Piccarda, se spolupracovníkem Cocynsem, končí stavbu batiskafu a u Zeleného mysu se spočítá do mořské hloubiny.

Tyto pokusy nejsou však korunovány plným úspěchem. Piccard dosáhl pouze 1363 m a dno oceánu je dále záhadou. Profesor Piccard se však nepoddává neúspěchům a konstruuje nový batiskaf. Uskutečňuje zlepšovací návrhy, které umožňují ponoréní v 1953 r. do hloubky 3.000 m.

V příštém roce dosáhl batiskaf FNR-3 s posádkou Houtem a Willmem hloubku 4.080 m.

Zlepšovací a nováorské myšlenky jsou dále opracovávány, kontinuuje je syn prof. Piccarda, Jakub. Po létech pokusů a shromažďování zkušeností ponoril se Jakub Piccard se spolupracovníkem Rechnitzerem v r. 1959 do hloubky 5.669 m.

1960 je pro J. Piccarda rokem velkého vítězství. Ve svém úspěchu nemůže být už nikým předstízen, největší hloubka Pacifiku — skoro 11 km — je zdolána. Piccard sestoupil na dno oceánu, které je nepřístupné dokonce utopenecům ze ztracených lodí, jejichž těla jsou mnohem výše rozdrvena působením ohromného tlaku vody.

19. ledna 1960 vyplulo z Guamu, největšího ostrova souostroví Mikronésie na Pacifiku, několik lodí. Ve vleku jedné z nich pluje batiskaf „Trieste“ (podle ital. příjstavu Terstu), který je zkonstruován podle plánů A. Piccarda a jeho kapitánem je syn Piccarda, Jakub. Lodě míří na největší hloubku Pacifiku, Mariánský důl, který je vzdálen od Guamu 320 km. Zde se J. Piccard a jeho spolupracovník američan Don Walsh spustí v batiskafu na dno oceánu.

Při konstruování tohoto batiskafu musil Piccard vyřešit celou řadu neobvyklejších otázek. Hlavními byly:

- batiskaf se musí pohybovat a udržet na hladině jeho plavky musí obsahovat zvláštní substanci nosnou a také brzdící, aby posádka mohla podle potřeby stoupat, klesat nebo zastavovat batiskaf.
- Batiskaf musí mít prostornou kajutu pro 2 osoby posádky. Stěny musí odolávat ohromnému tlaku vody, tím způsobem se zajistí cesta na dno a zpět. V hloubce 11 km dosahuje tlak 1.150 atm, na povrchu kajuty to bude 172.000t. Nejmenší, mikroskopická mezera by způsobila vnikání vody do kajuty s rychlosí 1000 m/vt. Proto všechny spoje batiskafu musí být absolutně vodotěsné.
- Kajuta musí být vybavena přístroji a zařízením, umožňujícími vědecký průzkum oceánu a také řízení batiskafu.
- Kajuta musí mít okna, odolávající tlaku vody a současně umožňující rozhled. Kromě toho, musí být spojena elektricky a telefonicky s mateřskou lodí.

Batiskaf Piccarda „Trieste“, ve srovnání s prvním modelem, vyznačuje se dokonalostí konstrukcí a splňuje všechny nařízené podmínky.

Doba plavby na místo spuštění batiskafu byla vypočítána na 2 dny. Ale ukázalo se, že Neptun svá tajemství neodhalí tak lehce. Strhla se bouře. Během několika minut se hladina oceánu, i když se jmenuje Oceán Tichý, zvlnila a pokryla pěnou. Vzbouřené vlny, které dosahovaly výšky až 8 m, bily s dutým hukem o boky lodí. Zmitající se batiskaf se s tíží udržoval ve vleku. Plavba se prodloužovala. 4 dny trval boj posádky mateřské lodi s rozbouraným oceánem o batiskaf. Konečně 23. ledna lodě doplovují na místo. Vzbouřená hladina oceánu stále ještě se nechce vzdát. Piccard i Walsh s potížemi doplovují k batiskafu. Jsou nuceni opravit bouří poškozený batiskaf a také vyměnit některé přístroje.

Svislou věžičkou se spouštějí do ocelové kajuty tvaru koule, která je zavěšena pod plavkám. Vpust do kajuty, se svým malým průměrem, připomíná dvírka ocelových tresorů.

Po uzavření a zajištění vpustu je věžička vyplňena vodou. Poslední kontrola přístrojů a Piccard dává znamení — batiskaf je připraven k ponoréní. Námořníci mateřské lodi otevří zvenčí zásobníky, které se postupně naplňují vodou. Batiskaf, zatížen 2 t vody, v 8 hod. 23 min. začíná svou sestupnou cestu na dno oceánu.

A nyní dojmy Piccarda z této cesty:

V hloubce 300 m nás obklopila neproniknutelná tma. Osvětlovačů jsme používali malokdy. Dvakrát jsme proplouvali vrstvou fosforekujícího planktonu.

Sestupovali jsme s rychlosí 1m/vt. Po dosažení 9 km hloubky jsem zmenšil rychlosí na 30 cm/vt. Obával jsem se, abychom místo na dno nezbočili na stěnu Mariánského dolu. Při větší rychlosí by to mohlo způsobit nevítaný náraz se špatným zakončením.

V hloubce 9.000 m se batiskaf zachvěl, prožili jsme chvíli v napětí, očekávajice na následky. Bohudíky, vše bylo v pořádku, klesali jsme dále.

Dna jsme dosáhli po 4 hodinách a 38 minutách. Mysím to poznámat, že telefonické spojení s mateřskou lodí bylo přerušeno, nevěděli jsme proč. Teprve na dně mnohé pokusy přinesly úspěch. Bylo to pro nás přijemným překvapením. Mohli jsme podat našim soudruhům zprávu o dobrém výsledku výpravy, o tom, že člověk poprvé dobyl dno největší mořské hloubiny.

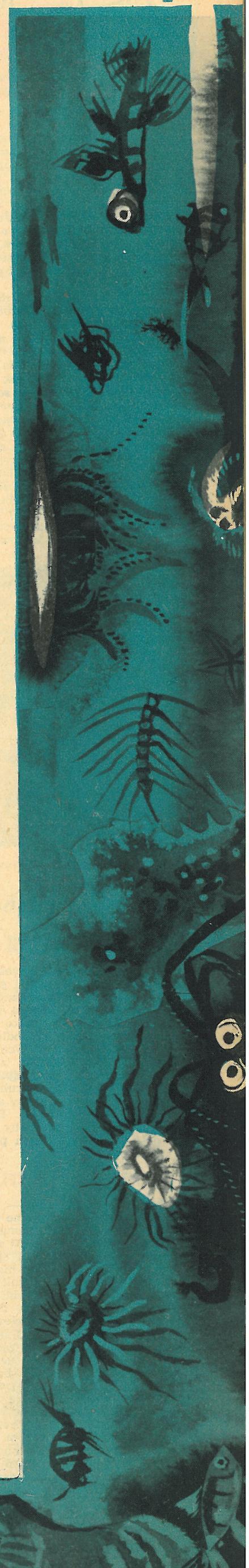
Nad námi byla hladina oceánu, vzdálená přesně 10.912 m. Se zájmem jsme si prohlíželi okolí. Ve světle osvětlovačů se ploché dno odráželo v barvě slonové kosti. Chvíli byla kajuta obklopena zakalenou vodou. Když se písek usadil, prožil jsem chvíli nadšení: k našemu pozorovacímu okénku připlula... ryba. Byla to neuvěřitelná senzace, poněvadž dosud vědecky bylo zjištěno, že v této hloubce nemohou žít už žádné organismy.

Ryba si nic z našich světel nedělala. Klidně hledala na dně obžívou. Měřila asi 30 cm a podobala se platejsovou. Za chvíli jsem uviděl ještě jednoho zástupce hlubinné fauny. Byl to malý krab, asi 30 cm dlouhý. Ten však rychle zmizel z našich očí.

Na dně jsme ztrávili pouze 20 minut. S chutí bychom tu byli déle, ale náš plán určoval, že se vynoříme dříve, než nastane soumrak.

Po 3 hod. a 27 min. jsme opět dýchali čerstvý vzduch. „Dokázali jsme“, říkal Piccard, když byl hostem Poznaňských veletrhů, „že člověk se může ponorovat libovolně hluboko a potom bezpečně vyplovouvat na povrch.“

Můj otec a také já věřím, že vědecká spolupráce na tomto úseku může spojit národy v úsilí o poznání pravdy bez ohledu na rasu a názory.“

NAVŠTIVIL SOM KULTÚRNU RODINU

Bránu mi prišiel otvoriť kolega Alojz. „Som rád, že si už tu — vítal ma otvoreným náručím — aspoň budeš moč napísať článok o kultúrnej rodine, ktorá býva v kultúrne zariadenom byte. Nechcim sa chváliť — stíšil hlas a popozeral sa dookola — ale moja Ruženka vie vykúzliť čáro domova. Jej heslom je: Kulturnejšie ďalej zájdeš. No však budeš oči vyvalovať... Prosím ta... ehm... mohol by si si vyzúť topánky? Moja Ruženka strašne ne-návidí, keď jej niekto chodí po kuchyni obutý... Poriadok musí byť...“

Do predsiene som sa už dostal v ponožkách.
Tu ma domáca paní podrobila menšej očistnej procedúre. Najprv ma srdečne privítala, potom mi silonovou kefkou niekolkokrát prešla po kabáte, vraj, aby som sa neurazil, ale u nich je taký zvyk. „Toto je naša obývačka — švitorka. — Vidite, čo človek neurobí pre pochodie svojej rodiny! Ale sadnite si u nás!... Jaj, preboha, nie do čalúnových kresiel, to by ich bolo škoda... Nech sa páči, tu je šamlíček, trošku tvrdý, ale aj na tom sa dá sedieť...“

Pripadal som si v dome ako malý chlapček u nadmieru skúpej tety. Nesmel som si zapáliť (dym škodí zdraviu, ale hlavne nábytku), po prosil ma, aby som v spálni ani v ponožkách nechodil po červenom behúni (stalo to tisícku a také veci treba ſanovať), keď domáca paní opustila na chvíľku našu spoločnosť, jej manžel ma upozornil, aby som sa neopieral o stôl

(mohol by sa roztrhnúť obrus a to jeho Ruženka by nevydržala bez porúch nervovej sústavy) a s úsmevom mi naznačil, že k chovaniu gavaliera mám ešte ďaleko, pretože jeden gentleman netelefonuje ani k tretím susedom z cudzieho domu (všetko stojí peniaze a človek nemá v kúpeľni mincovňu). Zato mohol som sa kochat v obrazoch ktoré zakrývaly steny: uvidel som malebnú krajinku s fialovým mračnami, pod ktorými báječne pochrumkávala stádo zelenohnedých kráv z trávy neurčitej farby, alebo mohol som sa kochat v diele, ktorému jeho ctihonď autor dal názov „Bielabreza“ a zblízka vypadalo ako škica kopyse na hmle a zďaleka ako atramentom rozmazaná mapa Afriku.

Na moje veľké nešťastie nemohol sam si dať prezrieť ostatné klenoty umeleckého gýču, keď nás vyrušil budúci dedič celého imania majetku rodiny — osemročný Vieroslav. Elegantne si popravil červený motýlik s bielymi bodkami, porozhliaadol sa po prítomných, a keď zbadal vělavraviaci oteckov posunok (môžeš synku, nie je to môj predstavený), jemne

„...skávam! Mamička drahá, prosím vás, ráčíte dovoliť zapnúť radio? Bude sa vysielať noviny.“

„Ešteže čo! Neviem veru, čo z toho chlapca bude, predvečerom počúval rozprávku, dnes chce zas. Všetko by len zničil... Za dvetisíč sme kúpili rádio, chceš, aby sa pokazilo?“ Vieroslav zrejme nechcel, lebo sa tíska vytratil, zákal mu sme sa rozprávali.

Potom som sa vyhovoril na služobné povinnosti a porúčal som sa. Vydýchol som si až vtedy, keď za mnou cvakla zámka na zelenej bráne... Článok o zážitkoch u kultúrnej vyspelej rodiny som doteraz nenapísal. Preto domáca pani mi neodpovedá na pozdrav a svojim priateľkám sa o mne vyslovila, že by som sa v kultúrnych otázkach veľa mal od nej učiť. Radu som doteraz nedodržal. Radšej budem i naďalej v očiach pani domácej nekultivovaným jedincom.

Zelovští krajané nezapomínají ani na ostatní krajany v Polsku. Nedávno V Tomeš dopomohl v Strzelině zorganizovat obvodní výbor Společnosti. Jindřich Zelovští krajan J. Štorm a J. Kučově

Š A R K A N

Ak treba k spoznaniu človeka takto času, ako trvá spotrebovanie suda soli, potom by som veru nemohla napísať takmer nič o „Šarkanovi“. Najprv by som totiž musela vyprázdníť trinásť súdov soli, lebo práve takto mladých ľudí sa pred poldruha rokom rozhodlo na veľkej veci. Aj mňa prinútili konaf rýchlo. Namiesto soli som s trinástimi hrdinami zjedla trinásť výborných hrušiek z ich vlastnej záhrady, prezrela som si trinásť pozoruhodných objektov, vypočula som stovky návrhov a čo som si poznámenala, to vám odovzdám. Pravda, je to iba začiatok „poviedky“, ktorá by sa dala ešte rozvíiesť desiatkami zápletiek a pritom je priskoro robít komečné závery.

PODNET DALA TELEVÍZIA

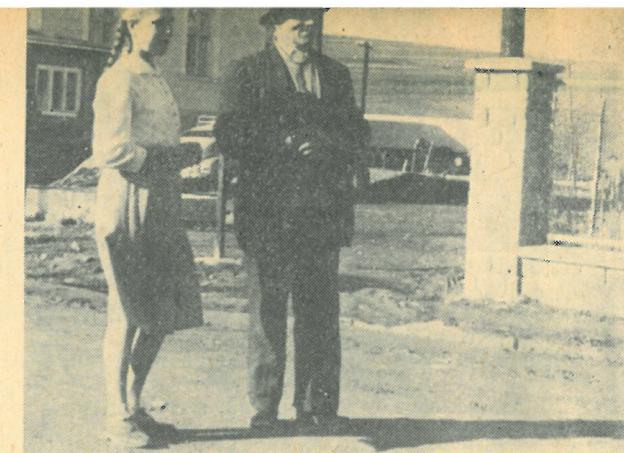
— Bolo to v jeseni 1959 — hovorí černovlasý Lech Skubiński. — Neraz sme diskutovali o svojej budúcnosti, ale nikto nemal plány. Bolo nás trinásť vo veku od 17 do 23 rokov, trinásť poslucháčov Ročnej rolnickej školy v Zdonove. O niekoľko mesiacov sme mali skončiť školu. Takmer všetci sme pochádzali z malých hospodárstiev, na ktorých pracovali rodičia, či súrodenci, takže každý z nás bol postrádatelný. Jedného večera sme sa z televízneho programu dozvedeli, že u nás sú ešte neobsadené hospodárstva. Tažko sme tej noci zaspávali a tak sme sa ráno vybrali za našim učiteľom, aby nám poradil. Profesor Trzeiński bol naším plánom nadšený. Slúbil, že nám pomôže. A pomoc polnohospodárskeho inžiniera i pedagóga nám bola zvlášť vítaná. Teraz ostávalo už len najst nejaké zanechané hospodárstvo. Celkom náhodou sa našlo niečo aj v našom okrese. Továreň „Ursus“ sa vzdala nevýnosného hospodárstva „Šarkan“, vzdialenosť iba 45 km od Varšavy. Vlani v januári sme za pomoci Okresného výboru Svazu dedinskej mládeže získali konečné

rozhodnutie a stali sme sa „veľkomožnými statkármami“. Naše roľnícke družstvo dostalo meno „Vzlet“. Predsedom družstva sa stal inž. Trzcínski, ja som sa stal zástupcom a Janko Bocianiak účtovníkom.

Prvé mesiace boli veľmi fažké, lebo sme museli zháňať každú maličkosť. Dnes máme už strechu nad hlavou a sme plní plánov, o ktorých sa nám pred rokom ani nesnívalo. Čoskoro totiž prevezmeme aj susedné hospodárstvo, kde sa dokonca spracúva ovocie. V týchto dňoch prijmete niekoľko nových členov, tak isto aby solventov zdujnowskej školy.

PRVÁ SKÚŠKA

Odborné vedenie i teoretická príprava chlapcov už priniesli prvé výsledky. Na majetku ktorý bol ešte donedávna stratový, chceme dosiahnuť pracovnú jednotku okolo 75 zlотовých. Pritom je pôda skutočne veľmi nevýnosná. Preto sme okamžite začali boj o jej zúrodenenie. Na polia sme navozili vrstvu humusu. Okamžite po zbere podmietame a pôdu dôsledne ošetrime. Nezabúdame ani na priemyselné hnojivá. Ak v hlave strážime všetky agrotechnické terminy a dbáme o vyhnojenie pôdy maštaľním, hnojom. Už v prvom roku sme vzbudili u mládežencov z okolitých dedín všeobecný záujem, a to:
— sušením repky na sušiakoch,
— pestovaním kukurice,
— používaním kultivátorov, a strojov na bo
proti burine,
— skúsenosťami so zúrodenňovaním pôdy,
— dobrými chovateľskými výsledkami,
— racionálnym rybným hospodárstvom,
— starostlivým ovocinárstvom (ovocie ide na export),
— použitím rašelinu na podstielku, ktorú potom kompostujeme,
— postupným mechanizovaním všetkých prá

O čom tak rozmýšľa KAROL GOGOLÁK z Harkabuza, asi o svojej dcérke Márii žiačke slovenského licea v Jablonke, ktorá iste bude mať šťastnejšiu budúlosť ako jej otecko.

Najmladší rádi pozujú fotoreportérovi „ŽIVOTA“. Kde je pekná predavačka — aj kupujúcich je veľa.

AGRONOMICKÁ SLUŽBA

Práve kvôli týmto pokrokovým formám hospodárenia navštieva „Šarkana“ čoraz viac záujemcov. Boli tu napríklad dvaja predsedovia záhradných družstiev z Plońska, aby urobili zmluvu o dodávke ovocia. Roľník zo susedstva prišiel poprosiť, aby mu poradili a pomohli pri kúpe osiva lebo chcel dosiahnuť úrodu, aká bola v „Šarkanovi“. Ďalší prišiel, či by mu nepredali ošpané a predseda Okresného výboru Svážu dedinskéj mládeže sa tiež zaujímal o svoje veci.

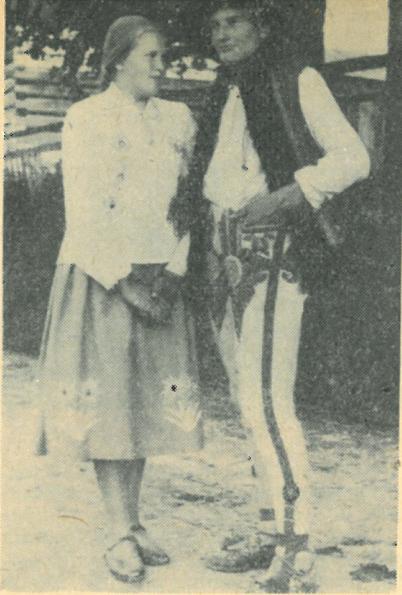
Inžinier Trzciński i ostatní družstevníci nikdy neodmiestnu odborný poradu a susedskú pomoc. Chcú, aby aj v okolitých dedinách vznikli roľnícke družstvá, aby celý ich okres bol medzi prvými v polnohospodárskej veľkovýrobe.

Či sa im to podarí? Myslím, že áno. Nikoho do ničoho nemútia, nemajú zbytočné schôdzky. Vedia, že ich polia (60 hektárov ornej pôdy) sú najlepším agitátorom.

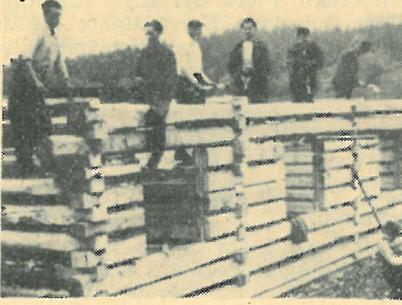
ZAJTRAJSOK „STATKÁROV“

Terajší majitelia „Šarkana“ tu nehľadali mestečko, kde by našli dobrú prácu a strechu nad hlavou. Hľadali a našli tu prácu, ktorá ich zaujíma. Pritom sa aj ďalej učia. Pred nedávnom sa začalo vyučovanie v prvom ročníku Poľnohospodárskej technickej školy, ktorú majú priamo na mieste. No už v najbližších rokoch plánujú rozšíriť túto školu tak, aby v nej mohli nadobudnúť kvalifikáciu mladí z celého okolia. Využijú na to nedokončený palác bývalého majiteľa „Šarkana“, fabrikanta.

Po skončení TPŠ túží „13 hrdinov“ skončiť aj Vysokú školu poľnohospodársku.

Začúbení z Podszkla

Stavba domu v Harkabuze.

V oravských dedinách často sa stretávame s domácou výrobou tehál. Na fotografii uskladnenie čerstvých tehál k vypáleniu.

Práca na roli v horskej dedinke.

Foto: K. Gogolak a knižnica „Miętustwo“

SKŁAD PREZYDIUM PRN NOWY TARG

Teofan TIMOFIEJCZYK — Przewodniczący
Bronisław KORCZAK — Z-ca Przewodniczącego
Stefan KEPA — Sekretarz
Andrzej HULEWICZ — Członek
Stanisław GAŁEK — Członek
Andrzej SWIRSKI — Członek

Przewodniczący i sekretarze
Gromadzkich Rad Narodowych

Chyżne —
Jan TISONCZYK — Przew.
Maria BARTOL — Sekr.
Jabłonka —
Alojzy SPYTKOWSKI — Przew.
Eugeniusz ZAHORA — Sekr.
Lipnica Mała —
Karol ZAJĄC — Przew.
Antoni ŁUKA — Sekr.
Lipnica Wielka —
Wendelin MICHALAK — Przew.
Izydor OSIKA — Sekr.
Zubrzycza Góra —
Franciszek KUBAČKA — Przew.
Ferdynand CZERNIAK — Sekr.
Podwilk —
Władysław MAKUCH — Przew.
Władysław ŚLĄBY — Sekr.
Piekielnik —
Józef KRÓL — Przew.
Stanisław MALYSA — Sekr.
Lapsze Niżne —
Józef KŁAK — Przew.
Józef BRYJA — Sekr.
Lapsze Wyżne —
Dominik GRYGLAK — Przew.
Józef KRZYSIK — Sekr.
Frydman —
Jan JURGOWSKI — Przew.
Jan BRYNCZKA — Sekr.
Nowa Biała —
Sylwester MOS — Przew.
Jan FRANKOWICZ — Sekr.
Niedzica —
Jan MAJERCZAK — Przew.
Jan KRAWCZYK — Sekr.
Czarna Góra —
Józef GOGOLAK — Przew.
Jan HANIACZYK — Sekr.

NAD JORDÁNOM

Z IZRAELA PÍŠE
BOGUSŁAW WŁODARSKI

Prvý rozhovor

Druhá hodina po polnoci. Okienkom lietadla zazrel som svetlú mestu odrážajúcej sa na hladine mora. Sme nad Tel-Avivom. Cieľ cesty je tu.

Nosiči uchopili zavazadlá a kamsi odbehli. Znepokojený začal som sa vypytovať o batožine, a tu jeden z nosičov mi odpovedal poľsky: „Nech si pan nie martvi, walizky sú juž w autobusie.“ Spýtal som sa ho, keď prišiel do Izraela a odkiaľ pochádza, vysvetlil mi, že sa narodil v Ľodži a do Izraela prišiel v období II. Alie. Alia značí emigráciu, návrat do prastarej otčiny.

Dozvedel som sa, že prvá Alia prebiehala v rokoch 1895 — 1910. Druhá potom začiatkom dvadsaťtych rokov nášho storočia a tretia pripadá na obdobie pred II. svetovou vojnou. Po utvorení štátu v roku 1948 začalo obdobie vzrástajúcej emigrácie. Počet obyvateľstva, ktorý činil vtedy pol milióna, vzrástol skoro do 2 miliónov v roku 1959.

V hoteli Savoy

Zobudilo ma slnce a morské šumenie. Deň bol prekrásny... Pri ranníkach nám povedali, že také počasie býva celých desať mesiacov v roku. Službu konajúci vrátnik nás poinformoval, že v Izraeli bývajú Židia pochádzajúci zo všetkých krajín sveta. Ale sú Židia rôznych spoločenských vrstiev, chudáci i bohatí. Chudoba sa biednym Židom ešte prepáči, ale vôbec nič sa neuzná Židom nepatriacim k bielej rase, ktorý pochádzajú z Afriky a hľavne z Jemenu, Tunisu, Arábie a Maroka. Strana, ku ktorej patrí on, opovrhuje týmito ľudmi. Bielych Židov z tými čiernymi nič nespája, naopak všetko ich delí. O niekoľko hodín neskôr som sa dozvedel, že tá strana sa nazýva Chejrut. Vtedy

som pochopil, prečo sa v každej izbe nachádza Tanah (starý zákon) a prečo v každej miestnosti na viditeľnom mieste visí obraz Begina (vodca Chejrutu). Pochopil som tiež, prečo bývajú v hoteli bohatí turisti a prečo cena pobytu stojí — 36 funtov (okolo 18 dolárov), čo značne prevyšuje denný príjem lekárov, teďa ľudí v Izraeli dobre situovaných.

Príučka o názoroch v Jaffe

Ludia, ktorími Chejrut opovrhuje bývajú vačinou v Jaffe. Na pobreží Jaffy — ako hovorí ľudová povest i Tanah — vyšiel z útrob veľryby na denné svetlo biblický Jonáš. Je to prastaré mesto. Svedčia o tom mielen záznamy napísané pred niekoľko tisícročiami, ale tiež početné archeologické náleziská a rôzne, dnes jestvujúce stavby (z neskoršieho obdobia), ako sú pevnostné múry, starý prístav, gotická svätyňa a iné.

Blúdiac úzkymi uličkami, videl som život týchto ľudí. Jedni bývali vo výklenkoch starých opevnení, iní v „maabarot“, vlastnoručne vyšavaných chatrčiach. Všade bola tlačenica a kráľovala núdza. Biedu bolo vidieť nielen oblokm. Stopy sú vyryté na tvárach ľudí a prejavujú sa všade. Pouličný predavač, ktorý mi ponúkal pohľadnice, vystrojil mi doslovne divoký výstup, keď sa dozvedel, že som si ich kúpil už od ľiného, vysvetlujúc mi, že mal prednosť predavať. Tým skôr, že má sedmoro drobných detí. Vzrušujúci a zdrcujúci pohľad videl som na jednej z rušných a živých uličiek. Vedľa obchodu sedela opretá o stenu na zemi krásna polonahá, malá dvoj-trojročná dievčinka, ktorá oprúc hlavičku na malých pästičkách, zmučená sparným dňom, spokojne spaľa. Nevyrušovali ju dokonca ani výkriky kúpujúcich a predavačov a hádky susedov, hlasité rozhovory

chodcov a zvuky hudby v nedalekej kaviarni.

Táto kaviareň odlišovala sa zásadne od kaviarní nachádzajúcich sa v najlegantnejších uliciach Tel-Avivu. Nízke stolce i stoly z nehobelovaného dreva zoskupené boli pod veľkým stromom, dávajúcim tieň i ochranu pred slnkom. Návštěvníkmi kaviarie boli robotníci i nezamestnaní, túžiaci vypíši pohár vody a kávy, alebo hrajúci v karty a domino. Žien nevidieť tu nikdy. Odporovalo by to panujúcim obyčajom.

Sabra znamená kaktus

Ale presne hovoriac označuje plod kaktusu, ktorý je neobyčajne sladký. Vonkajšia strana tohto plodu je pokrytá najezenými ostrými pichláčmi. Kaktus, to je rastlina púste. Oma má zobrazať silu ľudu, ktorí prišli do púše, aby ju osadili zelenou, vnesli do nej život. Kaktus je rastlina odolná rovnako proti nedostatku vody, ako i na mocný úpal južného slnka. Sladkosť plodu je podľa tohto porovnania označením vnútorného charakteru, dobrovitosť a nežnosť obyvateľov Izraela. Vonkajšie bodlacie zase majú podciarknuť drsnosť a nepoddajnosť vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi. Táto metafóra platí na ľudu narodených a vychovaných už v Izraeli. Avšak nie je to iba metafóra a označenie bez významu. Ukáva sa pod tým konkrétnym obsahom. Mladí ľudia často s pocitom hrdosti a nadriadenosti odpovedali mi na moje otázky odkiaľ sú — „Som Sabra“.

Početné rozhovory, ktoré som mal rovnako s robotníkmi, študentmi i úradníkmi, ukázali tiež aké vlastnosti sa ukrývajú pod týmto označením. Sabru možno poznať podľa svobodného počinania, bez komplexov, ktoré sú tak príznačné pre staršie pokolenie.

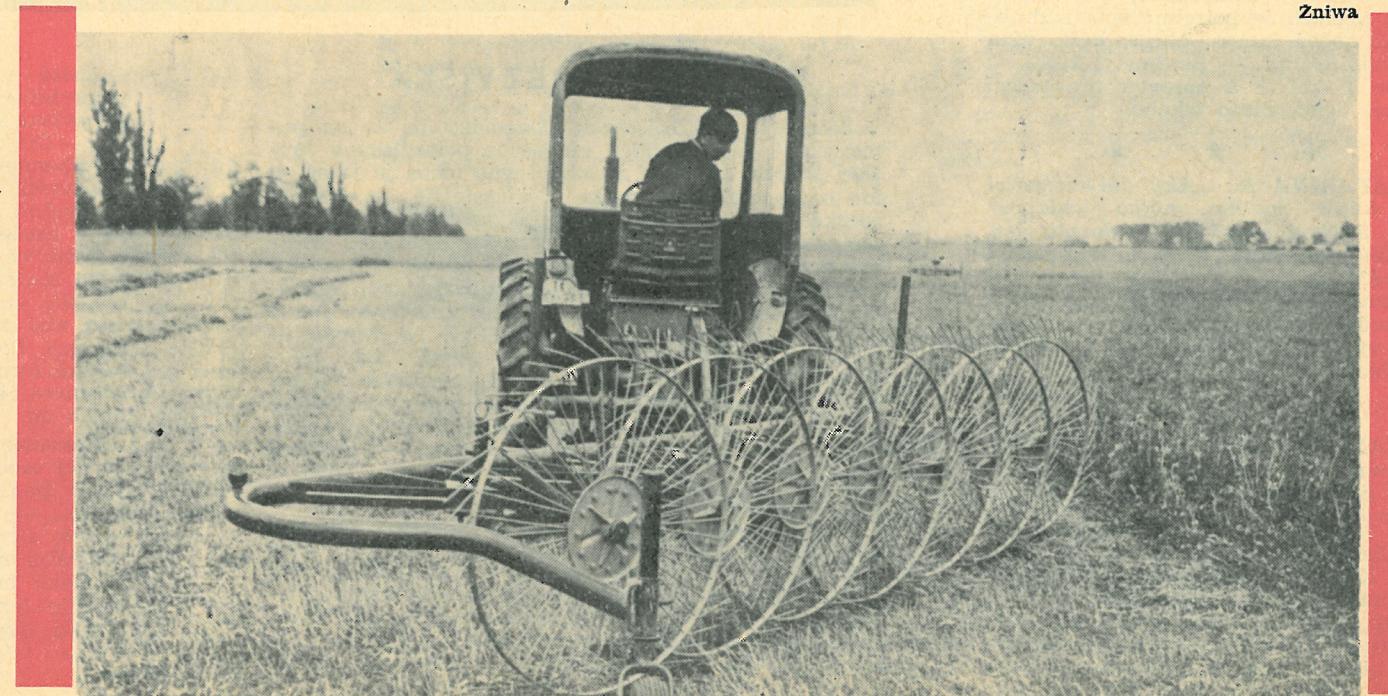
JUŻ TERAZ nie zwlekając ani chwili zdobywaj

Prenumeratorów „ŻIVOTA“ NA 1962 ROK

Zyskanie 25 prenumeratorów daje prawo do udziału

w Wielkim Konkursie z cennymi nagrodami

Szczegóły we wrześniowym numerze „Żivota“!

Zniwa

Krajan Amor

ANIELA Z.: „Prišiel ku mne na ulici a navrhol mi, aby som s ním šla do kina. Pri tej príležitosti povedal, že už dávno chce sa so mnou zoznámiť, že ešte nikto sa mi tak nepáčil ako ja a že je do mňa zamilovaný. Aj on sa mi páči, ale hrala som urazenu a odrieckla som. Teraz ľutujem a chceťa by som to napraviť.“

Láska na prvý pohľad — trošku nemoderné, ale stáva sa a je to trošku romantické. Keď chlapec má väzne úmysly môže byť istá, že bude sa opäť snažiť zoznámiť sa s Tebou. Neradim však provokovať, nanajvýš milým úsmevom.

* * *

Z. R.: „Je ſepkanie o slávikoch, meſiaci a očiach žiariacich ako hviezdy staromódne? Môj chlapec, s ktorým chodím už 2 mesiace robi to na každej prechádzke.“

Skutočne môže sa to stať mudným. Ako je vidieť chýbajú iné témy. Navrhujeme, aby si kvôli osvieženiu reperoáru prečítať nejakých dobrých básnikov, napr. Tuwima, Gałczyńskiho alebo Sládkoviča. Gałczyński tiež bral meſiac na stužku a chcel ho položiť na srdci, ale ako pekne o tom písal. Možno týmto spôsobom záujmy chlapca získajú hľbku a prechádzky určite budú zaujímavé pod podmienkou, že aj ty budeš o tom niečo vedieť.

* * *

B. W.: „Chodíme spolu už viac ako rok a ešte som od neho nepočula slovíčko „lúbim“. Preto na prechádzke povedala som to ja prvá. Pozorujem, že odviede sa snažiť menej so mnou stretnať a je úžasne oficiálny. Hnevám sa na seba, lebo možno som sa zachovala hlúpo.“

Aké je východisko zo situácie?“

Skutočne si urobila chybu. Podobné deklarácie zo strany dievčat obyčajne majú úplne opačné výsledky ako ten očakávaný. Teraz musíš čakať. Zásada: bud' nevtieravá a ovládaj sa. Lepším spôsobom ako vyznamenie lásky je napríklad milému záujmu o jeho prácu, jeho starosti a každodenné záležitosti, tak aby vycitil, že má v Tebe blízkeho a úprimného priateľa. Veľmi často je to korunované úspechom.

Teta Dora

MARYSIA L.: „O niekoľko týždňov je svadba mojej priateľky. Môžem prijať pozvanie na svadbu, keď nemôžem si dovoliť kúpiť darček za niekoľko zlatých, alebo je lepšie poslat len blahoželania? Z kolegynču priateľom sa už dávno.“

Samozrejme, že môžeš prijať pozvanie. V opačnom prípade kolegynia môže sa uraziť. Nemusíš tiež kupovať darček za niekoľko zlatých. Pri zakladaní vlastnej domácnosti, popri drahých veciach je potrebná spústa drobností: nočná lampa, obrus, kefa, váza na kvetiny atď. — predmety, ktoré sú nutne potrebné a zároveň nie veľmi drahé. Vyber niečo takého.

* * *

KATARÍNA R.: „Aký darček patrí sa kúpiť matke môjho chlapca? Som žiačkou a môžem si dovoliť len nejakú maličkosť. Musí to byť niečo drahé?“

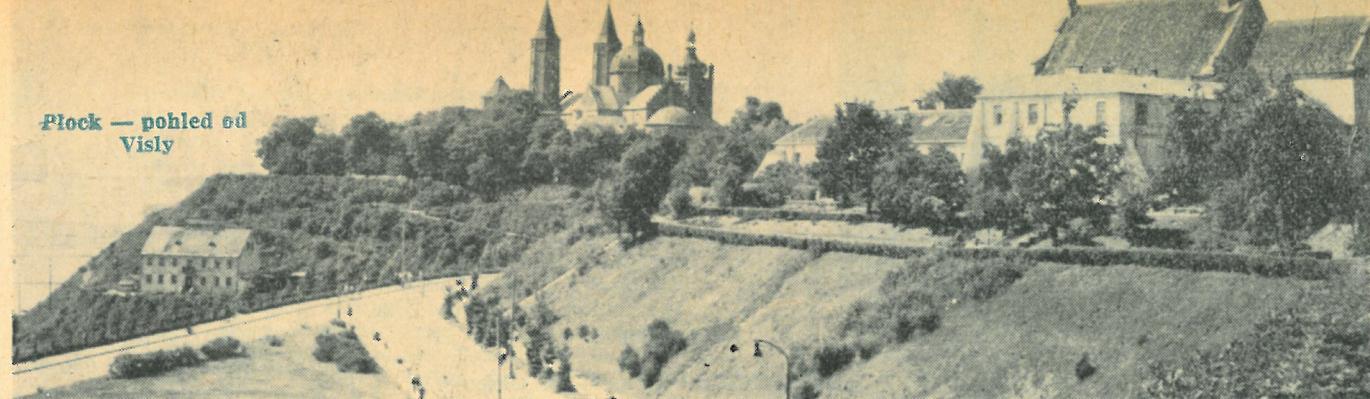
Nemusí; a bude dokonca lepšie, keď to bude nejaká maličkosť. Ale najlepším východiskom sú jednoducho kvety, blahopriania a milý úsmev.

* * *

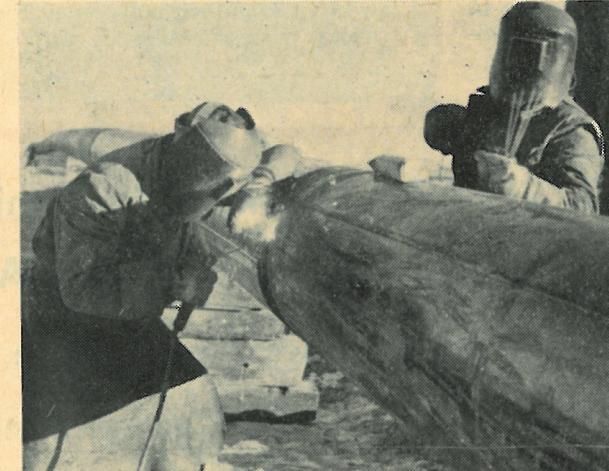
WANDA W.: „Patrí sa kolegovi kúpiť na meniny ponožky alebo košeľu? Môj chlapec tvrdí, že nie! Ako je to naozaj?“

Bohužiaľ tentokrát pravdu má chlapec. Keď je to kolega nepatrí sa darovať mu ponožky. Mohol by sa revanžovať napr. súpravou kbelizne a bolo by to celkom hlúpe. Lepšie by bolo kúpiť niečo praktické, ako pero, púzdro na cigarety alebo knihu, keď rád číta.

Płock — pohled od Visly

PŁOCK VČERA a dnes

Než se potrubí zasype, je pečlivě čistěno a izolováno. Pracovní postup je moderní. Na snímku: první stroj čistí roury, druhý polévá roury, asfalem a omočená je skleněnou vatou.

Marsjané u Płocka. Před transportem se roury svářením spojují a tvoří segmenty 42 m dlouhé.

Jazykový stĺpček

ŽENSKÉ PRIEZVISKÁ

Veľkou výhodou spisovnej slovenčiny je, že na pomenovanie žien používajú všeobecne priezviská v ženskej podobe, takže už zo samotného mena je jasné, či ide o ženu alebo o muža. Najčastejšie sa takéto ženské podoby tvoria od mužských priezvisk príponou — ová. Takto sa tvoria ženské formy od mužských priezvisk, ktoré sa sklonujú ako podstatné mená, a to bez ohľadu na ich pôvod, či sú domáceho alebo cudzieho pôvodu. Napríklad od mena Kováč ženská forma znie Kováčová, od Novák — Nováková, od Hovorka — Hovorková, od Krasko — Krasková atď. Ak mužské priezvisko má pri skloňovaní pohyblivú samohlásku, vtedy sa ženská forma na — ová tvorí od základu bez tejto pohyblivej samohlásky. Napr. Dubec Dubca — Dubcová, Hudec Hudca — Hudcová, Vlček Vlčka — Vlčková, Michálek Michálka — Michálková atď.

Prípona — ová sa pridáva aj k priezviskám slovanského pôvodu zakončeným na — in, — ev, — ov. Napr. Fedin — Fedinová, Maľcev — Maľcevová, Vazov — Vazovová ap. Podobne tvoríme ženské formy priezvisk aj do iných pôvodom cudzích mien, teda aj do mien zakončených na samohlásku — y, — i, — e, — u ap. Napr. Krčmery — Krčmeryová, Fontáni — Fontániová, Hesse — Hesseová, Szabó — Szabóová, Lassú

— Lassú — Lassúová ap. V rumunských a tureckých priezviskách na — u toto koncové u v ženskej forme priezviska odpadá. Napr. Popescu — Popescová, Olteanu — Olteanová ap.

Príponu — ová nepriberajú v ženskom rode len tie priezviská cudzieho pôvodu, ktorých podoba je pre nás veľmi neobvyklá. Takéto priezviská sa používajú v mužskej podobe aj na pomenovanie žien. Ide o mená typu madame Curie, Henrieta Deaux ap.

Od mužských priezvisk, ktoré majú také zakončenie ako prídavné mená, tvoria sa ženské formy tak isto ako ženské formy pri obyčajných prídavných menách. Podľa toho k mužskému priezvisku Hollý je ženská forma Hollá, k Tvrď — Tvrďá, k Jesenský — Jesenská, k Pospešný — Pospešná, k Rubický — Rubická ap.

Nakoniec ešte raz zdôrazňujeme zásadu, že v spisovnej slovenčine je záväzné používať na pomenovanie žien ženské formy priezvisk. Takéto formy sa tvoria od mužských priezvisk pridaním koncovky — ová, ak ide o mužské priezviská skloňované ako podstatné mená. Ak mužské priezvisko má formu prídavného mena, vtedy aj pre pomenovanie žien sa použije forma prídavného mena, pravda, v ženskej podobe (typ Tvrď — Tvrďá).

Dr. FERDINAND BUFFA

LEKÁR

MÁLOKRVNOSŤ U DIETÁTA

Málokrvnosť u detí je častejšia ako u dospelých. Prejavuje sa bledou kožou, ušné boltce sú priesvitne bledé, tak isto aj končeky prstov. Sлизnica ústnej dutiny stráca farbu, je bledá. Málokrvné deti trievajú nechutenstvom a rýchlo sa unavia. Pri dlhšom trvaniu málokrvnosti sa spomaliuje rast kostry, svalstvo ochabuje, srdce sa zväčšuje. Málokrvné dieťa je menej odolné, ľahšie podlieha každej chorobe, dlhšie a ľahšie sa lieči.

Železo sa získava z potravy. Dospelý človek nie je tak odkázaný na železo z potravy, pretože k stavbe krvného farbiva mu slúži železo z rozpadlých červených krviniek. U dieťaťa výstavba nových krviniek ďaleko prevyšuje ich rozpad. Za jeden rok sa množstvo krvi strojnásobí a množstvo krvného farbiva u dieťaťa zdvojnásobí.

Strava dojčaťa v prvých mesiacoch je veľmi chudobná na železo. Mlieko materské i kravské je na železo chudobné. Plod si si ce v tele matky počas druhej polovici tehotenstva robí zásoby železa, ale tie vystačia najviac na pol roka. Pretože si zásoby robí práve v druhej polovici tehotenstva, málokrvnosťou sú najviac ohrozené deti predčasne narodené.

Medzi ďalšími príčinami, ktoré vedú k vzniku detskej málokrvnosti, je rýchly rast, nevyzralosť kostnej drene, časté infekcie, kedy kostná dreň je poškodená toxínnimi (jedovatými látkami).

Aby sme málokrvnosti predišli, odporúčame stravu bohatú na zeleninu, hnedé mäso, pečienku, vačecný žltok, ovocie. Osožný je tiež horský pobyt a ožarovanie horským slinkom v zimných mesiacoch.

WĘTERYNARZ

GRUŽLICA SWIN

Gružlica je choroba, ktorá vystupuje u človeka i všetkých gatunkov zvierat domových. Wśród zwierząt najbardziej rozpravidelną jest u bydla;

Rozróżniamy trzy typy zarazka a mianowicie: ludzki, bydlęcy i ptasi. Świnie zakażają się prawie z reguły typem bydlęcym przez mleko zawierające zarazek. Zakażeniu sprzyja szczególnie podawanie mleka zlewanego oraz serwatyki. Przy zlewaniu wystarczy, aby mleko od jednej czy kilku krów zawierało zarazki, a cała partia złanego mleka zostaje zakażona.

Toteż w dzielnicach, w których jest duże zagruzlienie bydła, również wśród świń szerzy się gružlica.

Stosunkowo duże rozprzestrzenienie choroby przyczynia się do wielkich strat w hodowli świń. Gružlicą zarażają się głównie prosięta. Zakażone sztuki rozwijają się słabobie, wrażliwie są na inne choroby szczególnie na grype prosiątki. Po uboju poważna liczba tusz oraz narządów wewnętrznych sztuk chorych musi ulec zniszczeniu. Straty te są wyższe niż straty spowodowane przez rózycę świń.

Zarazki połykanie z pokarmem przedstavują się z przewodu pokarmowego świń do krwi i narządów, najczęściej do płuc. Zmiany chorobowe w narządach świń, na ogół nie zaznaczają się silnie. Zwierzę zarażone nie okazuje objawów chorobowych. Tylko w wyjątkowych przypadkach przy silnym zakażeniu występują objawy wyraźne, jak obrzęk węzłów, kaszel oraz kulałowiny na skutek atakowania stawów, oraz kości kończyn.

Cała walka z gružlicą zwierząt polega na przeciwdziałaniu szerzeniu się choroby. Najważniejszym warunkiem w zapobieganiu zakażenia gružlicy jest skarmianie mleka wolnego od żywych zarazków gružlicy. Gospodarstwo, które nie ma krów wolnych od gružlicy, powinno mleko podgrzewać. Zarazki gružlicy giną po podgrzaniu mleka do 75-80°C w ciągu 10-15 minut.

W temperaturze wrzenia (100°C) zarazki giną w ciągu 3-5 minut.

Niezależnie od tego świńie nie powinny być razem chowane z bydem, a pomieszczenia ich często muszą być dezinfekowane.

DR MĄCZKA

PRÁVNIK

ADOPTOVANIE DIETĀTA

Rodinné právo platné v Poľsku (Ustawa zo dňa 27. VI. 1950 — D. U. zo dňa 22. VIII. 1950, Nr. 34 poz. 308 spolu so zmenou D. U. z roku 1953 Nr. 31 poz. 124 vecného pokračovania) je takmer totožné s rodinným právom v Československu.

V prípade, že rodičia neplnia svoje rodičovské povinnosti voči dieťaťu, možno sa starať o pozbavenie ich rodičovskej moci.

O nadužívani rodičovskej moci hovoríme vtedy, keď sa prekračujú hranice trestu, keď rodičia mútia dieťaťa k nadmernej, alebo nezodpovedajúcej práci, či vstupujú mu nemravné a protispoločenské zásady.

Teda príčinou pozbavenia rodičov starostlivosti nad dieťaťom môže byť pijatika, marnotratnosť, neusporiadaný spôsob života atď., ako napr. prípady, ktoré svedčia o tom, že rodičia nemajú potrebné schopnosti pre výchovu detí.

Akým požiadavkám musí vyhovovať uchádzajúci sa o adoptovanie dieťaťa?

1) Predovšetkým musí ho od adoptovaného dieťaťa deliť patričný vekový rozdiel.

2) Uchádzajúci sa o adoptovanie musí byť právnou osobou (t.j.) musí byť plnoletý, telesne i duševne zdravý.

3) V prípade, že uchádzajúci je ženatý (alebo vydatý), musí mať súhlas spolumanžela (alebo spolumanželky).

Ak uchádzajúci vyhovuje všetkým týmto požiadavkám, môže si podať žiadosť o adoptovanie. V žiadosti treba uviesť dôvody, preto dotyčný chce adoptovať dieťa, podať faktický stav, ako aj mena a adresy svedkov, ich výpovede a iné dôvody, ktoré by uľahčili súdne pokračovanie. K žiadosti treba pripojiť súhlas svojej rodiny.

BOGUSŁAW WŁODARSKI

FILATELISTICKÉ NOVINKY

Ceskoslovenská pošta vydala sériu známkov venovaných úspechom sovietskych vedcov na poli dobývania vesmíru.

Túto sériu tvorí päť známok v hodnote 20 h, 30 h, 60 h, 1.60 Kčs a 3.—Kčs.

Z tejto sérii uverejňujeme tri známky zobrazujúce: 30 h — III. sovietsku umelú

družicu Zeme — 15.V.1958, 60 h — sovietsku umelú obežnicu slnka — 2.I.1959, 1.60 Kčs — sovietska automatická medziplanetárna stanica — 4.X.1959.

Ostatné dve známky zobrazujú štart kozmickej rakety ako aj let človeka do vesmíru.

ŽIVOT

CZASOPISMO SPOŁECZNO-KULTURALNE

TOWARZYSTWA SPOŁECZNO-KULTURALNEGO
CZECHÓW I SŁOWAKÓW W POLSCE

Redaguje Kolegium w składzie: Vendelin Balčíriák, František Bednářík, Eugen Bielan, Augustyn Bryja, Adam Chalupec, (redaktor naczelny), Viktor Hosaniak, Marian Kaškiewicz (z-ca naczelnego redaktora), Bronisław Knapčík, Lídia Mšálková, Michal Neupauer, Jerzy Nocuń (red. techn.), Ignacy Nižnik, Karol Páleník, Vilém Tomeš, Bogusław Włodarski, František Živiol.

Edmund Mańczak — redaktor graficzny

Adres Redakcji: Warszawa, Al. Jerozolimskie 37, I p. tel. 21-15-41. Wydawca: „Prasa Krajowa” — RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 8-24-11. Prenumerata roczna — 12 zł, półroczna 6 zł. Wpłaty przyjmują wszystkie urzędy pocztowe na konto Nr 1-6-100020 „Ruch” Warszawa, Srebrna 12, zaznaczając: na prenumeratę czasopisma „Zivot”.

Prenumerata na zagranicę 40% droża. Przedpłaty na tę prenumeratę przyjmuje Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” w Warszawie, ul. Wilcza 46. Konto PKO Warszawa Nr 1-6-100024.

Oddano do skladania 15.V.61 r. Podpisano do druku 30.VI.61 r.

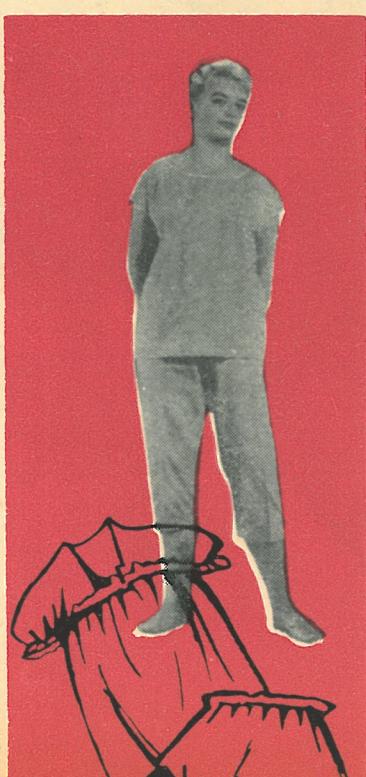
Druk RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 10/12, Z. 1079, S-33.

NOVÉ STRÍHY NOČNEJ BIELIZNE

Ak spíme rady v pyžame, bude mať iste radost z nových modelov. Puplinové pyžamy majú nové strihy, nohavice sú tri štvrtové, vrchné diely sú všite v vcelku, ako to vidíme na obr. 1, alebo sú riešené v dvoch farbách.

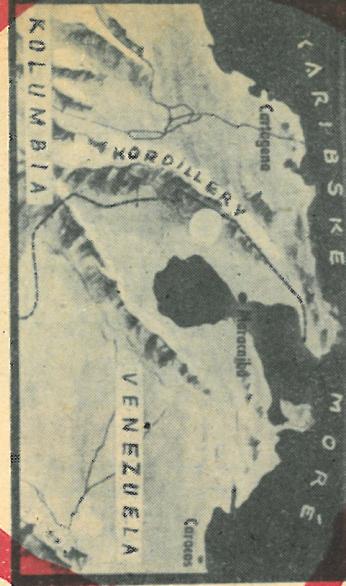
Pre tých najmenších pripravili návrhári, okrem nočných košielok bezného typu, späť vrecia. Dosiaľ sa zapínali na gombičky v spodnej časti, zatiaľ čo predný diel bol strihaný vcelku. Nové druhy sú riešené tak, že sa zapínajú po celej dĺžke predného dielu a spodná časť je zašitá. Dieťa sa dá pohodlnejšie do spačacieho vreca obliect, a keď vystrieči, stačí spodnú časť vreca vypárať, zašít a začistiť.

Novinkou je tiež letná pyžama (viď kresbu). Skladá sa z krátkeho nariadeného vrchného dielu a z krátkych nohavičiek. Sije sa z fahkého nadýchaného materiálu.

DIVOŠI

Z PLEMENA MOTILONES

Nepreniknuteľný a nepreskumany prales pokrýva územie nachádzajúce sa vo Venezuele na juho-západ od Maracaibo smerom ku Kordilleron. Nie sú tu žiadne cesty ani mosty, ešte nikdy tadi do ne prešiel biely ľovek. Celé toto jasné je pomerané krajinou Motilones. Jeho obyvateelia — súdaci podľa toho čo o nich vieme — sú asi najprimitívnejšími obyvateľmi našej zemegule. Bohužiaľ nás sú vedomosti o nich sú veľmi skúpe. Patria k indiánskemu kneu, ktorý nikdy sa nesmieril s nadivoucou bielou ľudou a stále s ním bojuje. Ozbrojení lukmi a oštěpmi Motilones, čhají v kroví, aby každú chvru privítať jedovatými šípmi nenavide-

ných bielych cesťovateľov. Jed, ktorý používaťajú je Šťavou rastiny „curaro“ a spôsobuje okamžitú smrť. Preto sa ešte nikomu nepodarilo príť do blízkosti ich sídlísk. Vieme len torko, že Motilones sú vysokí, majú jasné, trošku naružoveli kožu, dlhé vlasy, padajúce na ramená a prsa. Pravdepodobne majú veľmi dlhé chodidlá s odstávajúcim prstom — podobne ako je to u zvierat, ktoré chodia po stromoch.

Nedávno podarilo sa talianskemu cesťovateľovi urobiť z lietadla fotografie tajomnej krajiny a jej obyvateľov. Na vyribaných polianach stojia čudné chaty, pripomínajúce lod preveratenu hore dnom. Majú osem vchodov, ku ktorým viedú vyšlapané cestičky. Vraj vo vnútri chaty sú podešené na poschodia obývané jednotlivými rodinami.

Územie, na ktorom žijú Motilones je bohaté na naftu a bielu geologiovu v hombe za týmto bohatstvom kráčajú stále hlbšie do pralesa, chrániac sa pred smrtonosnými šípmi v pancieroch z hustej kovovej sietky.

Je možné, že čoskoro poznáme bližšie Rud Motilones, ktorý žije v XX. storočí v najväčšom primitive popri moderných mestách z ich letiskami a žiarivkovým osvetlením.

